

OPAS ALOITTAVALLE YRITTÄJÄLLE SUKUPOLVEN-
VAIHDOSTILANTEESSA
Henkilöyhtiöt

Lauri Maria-Kaisa

Opinnäytetyö

Liiketalouden koulutus
Tradenomi (AMK)

2021

Liiketalouden koulutus
Tradenomi AMK

Tekijä	Maria-Kaisa Lauri	Vuosi	2021
Ohjaaja(t)	Satu Valli		
Toimeksiantaja	Lapin Yrittäjät		
Työn nimi	Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa – Henkilöyhtiöt		
Sivu- ja liitesivumäärä	31 + 28		

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, miten Lapin alueen henkilöyhtiöiden sukupolvenvaihdostilanteessa aloittavan yrittäjän toiminnan aloitusta voidaan ohjata. Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia sukupolvenvaihdoksen toteuttamistapoja henkilöyhtiöissä on, miten ne vaikuttavat verotukseen sekä, mitkä ovat tärkeimpiä sopimuksia jatkajan kannalta ja luotiin opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa tämän tutkimuksen pohjalta. Opas on rajattu koskemaan henkilöyhtiöitä. Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Lapin Yrittäjät.

Teoriaosuus rakentui näiden yllä mainittujen asioiden ympärille. Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössä käytettiin laadullisia eli kvalitatiivisia tutkimusmenetelmiä yrittäjille suunnatun kyselyn muodossa ja asiantuntijahaastattelulla. Opas rakennettiin näihin tutkimuksiin ja teoriaan pohjautuen.

Lapin alueen henkilöyhtiöille tehdyn kyselyn perusteella tietoa sukupolvenvaihdosta koskevista asioista tarvitaan enemmän. Kyselyn perusteella sukupolvenvaihdos miellettiin haastavaksi tiedonpuutteen vuoksi ja siksi, että mahdollista jatkajaa on vaikea löytää, etenkin syrjäseuduille. Myös talouteen liittyvää ohjeistusta kaivattiin, muun muassa veroneuvontaa ja rahoitusratkaisuja jatkajaa ajatellen.

Avainsanat
Muita tietoja

Sukupolvenvaihdos, henkilöyhtiö, omistajanvaihdos
Työhön liittyy opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa

Degree Programme in Business
Administration
Bachelor of Business Administration

Author	Maria-Kaisa Lauri	Year	2021
Supervisor	Satu Valli		
Commissioned by	Lapin Yrittäjät		
Subject of thesis	A guide for the start-up entrepreneurs in a generational change situation – Partnerships		
Number of pages	31 + 28		

The aim of the thesis was to study how to start-up entrepreneurs could be guided in a generational change situation in Lapland region. The study clarifies the kinds of implementation methods of the change of generation in partnerships, how do they affect taxation, what are the most important agreements from the point of view of the successor and a guide for start-up entrepreneurs in a generational change situation was created based on this study. The guide concerns and is limited to partnerships. The thesis was commissioned by Lapin Yrittäjät.

The theoretical part was based on the above-mentioned issues. Qualitative research methods were used as a research method in the form of an inquiry directed to the entrepreneurs and on the expert interviews. The guide was created based in these studies and theory.

Based on the inquiry that has been done on the partnerships of Lapland region more information on the change of generation is needed. Based on the inquiry, the change of generation was perceived to be challenging caused by lack of information and the difficulty in finding possible successor, especially in the remote areas. Further, there is also a need for financial guidance, among others, tax advice and financing methods for the successor.

Key words Change of generation, partnership, change of ownership
Special remarks The thesis includes a guide for the start-up entrepreneurs in a generational change situation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
1.1	Tutkimuksen tavoite ja aiheen rajaus	5
1.2	Tutkimusmenetelmät	6
1.3	Toimeksiantaja	6
2	SUKUPOLVENVAIHDOS HENKILÖYHTIÖSSÄ	8
3	VALMISTAUTUMINEN SUKUPOLVENVAIHDOKSEEN	10
3.1	Aloittava yrittäjä	11
3.2	Muut perilliset	11
3.3	Liiketoimintasuunnitelma	12
3.4	Arvon määrittäminen ja rahoitus	12
3.5	Sopimukset ja testamentit	13
4	SUKUPOLVENVAIHDOKSEN TOTEUTUSTAVAT JA VEROTUS	15
4.1	Kauppa	15
4.2	Vaihto	16
4.3	Muu vastikkeellinen luovutus	16
4.4	Lahja ja lahjanluonteinen kauppa	16
4.5	Vaiheittainen sukupolvenvaihdos	17
4.6	Huojennussäännökset	17
5	HENKILÖYRITYSTEN SUKUPOLVENVAIHDOSTILANNE LAPISSA	19
5.1	Tutkimuskyselyn analyysi ja tulokset	19
5.2	Asiantuntijakyselyn analyysi ja tulokset	24
6	OPAS SUKUPOLVENVAIHDOKSEEN	27
7	POHDINTA	29
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	33

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tavoite ja aiheen rajaus

Suomessa on tällä hetkellä ja tulevaisuudessa lähivuosina paljon yrityksiä, joita sukupolvenvaihdos koskee. Sopivan jatkajan löytyminen on avainasemassa onnistuneessa sukupolvenvaihdoksessa. Aina yritystoiminnan jatkajaa ei löydy ja tästä johtuen moni yritys onkin joutunut lopettamaan yritystoiminnan. (Hoffström, 2017.) Yritystoiminnan jatkumisen kannalta sopivan jatkajan löytyminen on todella tärkeää.

Opinnäytetyöni aiheena on opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa. Opas on rajattu koskemaan henkilöyhtiöitä ja se toteutetaan sähköisenä julkaisuna Lapin Yrittäjien kotisivuilla, jotta se on sieltä helposti kaikkien saatavilla.

Oppaan tarkoituksena on auttaa aloittavaa yrittäjää yritystoiminnan alkuun sukupolvenvaihdostilanteessa mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti. Opinnäytetyön aiheena oli Lapin Yrittäjien ehdottama omistajanvaihdos, jota lähdimme kartoittamaan yhdessä Lapin Yrittäjien yhteyshenkilöiden kanssa. Heidän ehdotuksensa oli luoda opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koska sellaista ei ole vielä tehty ja sellaiselle on tarvetta. Pelkästään Lapin alueella on arviolta noin 2000–3000 yritystä, joiden kohdalla omistajanvaihdos on edessä seuraavan kymmenen vuoden aikana (Yrittäjät 2020).

Opinnäytetyöni tutkimuksen tulosten perusteella laadittu opas hyödyttää uusia aloittavia yrittäjiä sukupolvenvaihdostilanteissa. Oppaasta on hyötyä myös sidosryhmille, jotka työskentelevät mukana yritysten sukupolvenvaihdostilanteissa.

Opinnäytetyöni päätutkimuskysymys on:

- Miten sukupolvenvaihdostilanteessa aloittavan yrittäjän toiminnan aloitusta voidaan ohjata?

Päätutkimuskysymystä rajaavat alatutkimuskysymykset:

- Mitä sukupolvenvaihdoksen toteuttamistapoja on henkilöyhtiössä?

- Mitkä ovat tärkeimpiä sopimuksia jatkajan kannalta?
- Miten eri sukupolvenvaihdoksen toteuttamistavat vaikuttavat verotukseen?

1.2 Tutkimusmenetelmät

Toiminnallisessa opinnäytetyössä tuotetaan jonkinlainen fyysinen tuotos tai kehitetään jotain toiminnallista osa-aluetta (Vilkka 2006, 70). Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelminä käytetään haastatteluja, kyselyitä, havainnointia ja dokumenteista koottua tietoa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 109). Opinnäytetyöni tutkimusmenetelmä on toiminnallinen, joka toteutetaan kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää hyödyntäen. Empiirisen aineiston keräämiseen käytän kokemus- ja asiantuntijahaastattelua ja kyselyn tuloksia, jotka kerätään sukupolvenvaihdoksen kokeneilta yrittäjiltä.

Sisällönanalyysiä voidaan käyttää kaikissa laadullisen tutkimuksen perinteissä. Sisällönanalyysi voi toimia yksittäisenä metodina, mutta se voidaan liittää myös erilaisiin analyysikokonaisuuksiin väljänä teoreettisena kehyksenä. Laadullista tutkimusta tehdessä on aihe rajattava tarkkaan kapeaksi, vaikka aineistosta löytyy paljon mielenkiintoisia asioita (Tuomi & Sarajärvi 2018, 140, 142–143.) Vilkka (2006, 75) on kirjoittanut Alasuutariin (1994, 30,34) viitaten, että laadullisen tutkimusaineiston analyysi toteutetaan kahdessa osassa, jotka sitten yhdistetään. Ensimmäisenä havainnot pelkistetään, eli yhdistetään, ja toisena ratkaistaan arvoitus, eli tulkitaan tulokset. Käytän työssäni laadullista tutkimusanalyysiä, jonka analysoin manuaalisesti. Teoriaosuuden kerään alan kirjallisuudesta, verohallinnon julkaisuista ja lainsäädännöstä.

1.3 Toimeksiantaja

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö toteutetaan Lapin Yrittäjien toimeksiantona, ja opinnäytetyön tavoitteena on laatia opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä.

Lapin Yrittäjät ry on järjestö, joka toimii lappilaisten yrittäjien edunvalvojana sekä yhteiskuntavaikuttajana yritystoiminnan ja yrittäjyyden edistämiseksi. Lapin Yrittäjät on maakunnan hyvinvoinnin ja yritysten toimintaedellytysten kehittämisessä merkittävä vaikuttamiskanava. Lapin Yrittäjät on vahvasti mukana jäseniensä sosiaalisten ja koulutuksellisten palveluiden järjestämisessä. Lapin Yrittäjät tarjoaa jäsenpalveluna neuvontapalvelua puhelimitse asianajotoimistoihin, lakiasianajotoimistoihin, tilitoimistoihin, taloushallintoon ja omistusjärjestelyihin. Lisäksi jäsen on oikeutettu valtakunnallisiin ja alueellisiin etuihin, joita ovat rahalliset alennukset eri palveluihin ja tuotteisiin. (Yrittäjät 2021.)

2 SUKUPOLVENVAIHDOS HENKILÖYHTIÖSSÄ

Sukupolvenvaihdos on ajankohtainen monissa suomalaisissa yrityksissä nyt ja lähivuosina. Onnistuakseen sukupolvenvaihdosta koskevan yrityksen liiketoiminnan ytimen on oltava terve ja liikeidean kannattava. (Immonen & Lindgren 2017, 2.)

Sukupolvenvaihdoksessa yrityksen omistajuus siirtyy omistajan elinaikana tai hänen kuoltuansa toimintaa jatkavalle, yleensä perheenjäsenelle. Käytännössä yrityksen jatkajaa ei kuitenkaan aina löydy perheestä tai lähisuvun piiristä. Näissä tapauksissa vaihtoehtona voi olla esimerkiksi siirtää yritys henkilöstölle tai etsiä jatkajaa yrityksen ulkopuolelta. Sukupolvenvaihdoksella tarkoitetaan myös jatkajaa, joka ei ole yrittäjän perhepiiristä, mutta on kuitenkin nuorempaa sukupolvea. (Immonen & Lindgren 2017, 15.)

Henkilöyhtiöllä tarkoitetaan avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä, joissa kaksi tai useampi henkilö yhdessä yhtiösopimukseen perustuen harjoittaa elinkeinotoimintaa taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Henkilöyhtiön perustaminen edellyttää rekisteröintiä kaupparekisteriin. Avoimessa yhtiössä on kaksi tai useampi yhtiömiestä, jotka vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön veloista ja velvoitteista. Kommandiittiyhtiö poikkeaa avoimesta yhtiöstä siten, että kommandiittiyhtiössä on kahdenlaisia yhtiömiehiä vastuunalainen eli komplementääri, joita on oltava ainakin yksi ja äänetön yhtiömies eli kommanditääri, joita on oltava myös ainakin yksi. Vastuunalainen yhtiömies vastaa yhtiön sitoumuksista henkilökohtaisesti, aivan kuten avoimen yhtiön yhtiömies. Äänettömän yhtiömiehen vastuu rajoittuu yhtiösopimuksessa osoitetun sijoitetun pääoman määrään. Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö ovat erillinen oikeushenkilö. (Villa 2018, 51–52.)

Pienten ja keskisuurten yritysten yritysmuodoksi soveltuu hyvin henkilöyhtiömuoto sen joustavuuden ja yksinkertaisuuden vuoksi. Henkilöyhtiömuoto onkin perheyriyten usein valitsema yhtiömuoto. (Villa 2018, 50.) Yhtiömiehet voivat vapaasti sopia yhtiöosuuksista haluamallaan tavalla, sillä henkilöyhtiöitä koskeva laki (AKYL) sisältää harvoja pakottavia säännöksiä. Tämä tekninen helppous ja tahdonvaltaisuus antavat henkilöyhtiöissä hyvän perustan omistajanvaihdoksiin.

Yhtiösopimuksen muutosta varten tarvitaan kaikkien yhtiömiesten yksimielinen hyväksyntä. (Immonen & Lindgren 2017, 284.)

3 VALMISTAUTUMINEN SUKUPOLVENVAIHDOKSEEN

Sukupolvenvaihdos on monipuolinen juridinen tapahtuma, jonka menettelyä ohjaa verotus. Sukupolvenvaihdos voi tulla kysymykseen yllättäen yrittäjän kuoleman jälkeen yrityksen toiminnan jatkumisen kannalta ja jatkajan kannalta, tai se voidaan suunnitella tarkasti vaiheittain ennen yrittäjän luopumista yritystoiminnasta. (Immonen & Lindgren 2017, 15.)

Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu kannattaa aloittaa hyvissä ajoin myös verotusta ajatellen. Pääasiassa verosuunnittelu koskee tuloverotusta, perintö- ja lahjaverotusta sekä varainsiirtoverotusta. (Immonen & Lindgren 2017, 31.)

Tuloverotuksessa on mahdollista saada sitova ennakkokannanotto kahdella eri tavalla. Ennakkoratkaisua voi pyytää Verohallinnolta tai keskusverolautakunnalta (KVL), mutta ei molemmista. (Immonen & Lindgren 2017, 32.)

Ennakkoratkaisu Verohallinnolta tarkoittaa sitovaa ilmoitusta siitä, miten kyseisessä tapauksessa verotus toimitetaan, mikäli verovelvollinen menettelee siten, kuin hän on hakemuksessaan kertonut. Ennakkoratkaisu annetaan määräajaksi, kuitenkin enintään verovuodelle, joka päättyy viimeistään ennakkoratkaisun antamista seuraavan kalenterivuoden aikana. Ennakkoratkaisu voidaan rajata myös lyhemmälle ajalle, esimerkiksi tilanteissa, jotka koskevat yritysomistuksen tai yritysvarallisuuden arvostamiskysymyksiä. (Immonen & Lindgren 2017, 32.)

Ennakkoratkaisu keskusverolautakunnalta tarkoittaa sitovaa ohjetta, miten Verohallinnossa verotus tulee toimittaa, mikäli ennakkoratkaisuun vedotaan. Hakemus on tehtävä ennen sen ajan päättymistä, jonka kuluessa veroilmoitus on määrätty annettavaksi. Ennakkoratkaisu voidaan antaa, mikäli asia on tärkeä saada ratkaistuksi lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai verotuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi tai muun erityisen painavan syyn takia. (Immonen & Lindgren 2017, 32–34.)

Ennakkoratkaisua perintö- ja lahjaverotuksesta voidaan hakea Verohallinnolta kirjallisella hakemuksella. Lahjaveroa koskevaa ennakkoratkaisua voi hakea luovuttaja ja luovutuksen saaja. Ennakkoratkaisua perintöverotusta koskien voi hakea vasta perinnönjättäjän kuoleman jälkeen kuolinpesän osakas, puoliso (vaikka

ei olisi kuolinpesän osakas) ja erityisjälkisäädöksen saaja. Tapauskohtaisesti ennakkoratkaisussa määrätään aika, jonka kuluessa ratkaisua noudatetaan sitovana verovelvollisen niin vaatiessa. Ennakkoratkaisuasia on käsiteltävä kiireellisenä. (Immonen & Lindgren 2017, 35–36.)

3.1 Aloittava yrittäjä

Valmistautuminen sukupolvenvaihdokseen kannattaa aloittaa hyvissä ajoin ennen varsinaisen vaihdoksen tapahtumista. Onnistuneen sukupolvenvaihdoksen suunnitteluun kannattaa varata aikaa vuosia. (Op 2021.) Jatkajan vastuun ottaminen liian nopeasti voi olla haitallista, koska valmiudet vastuunottamisesta eivät synny hetkessä. Haittaa voi aiheuttaa myös, mikäli vaihdosaika pitkittyy liikaa. (Immonen & Lindgren 2017, 16.)

Jatkajan tulee miettiä ennen sukupolvenvaihdosta seuraavia konkreettisia asioita, kuten millä omistusosuuksilla töitä jatketaan luopujan kanssa, miten mahdollinen lisärahoitus järjestetään, millaiset veroseuraamukset ovat ja milloin vaihdoksesta viestitään asiakkaille ja muille sidosryhmille (Op 2021).

Jatkajan täytyy perehtyä yrityksen toimintaan perinpohjaisesti ja pyrkiä omaksumaan kaikki mahdollinen tieto yrityksen operatiivisesta toiminnasta ja yrityskulttuuriin liittyvistä tekijöistä. Hyviä tiedonlähteitä, joihin jatkavan yrittäjän kannattaa perehtyä ovat yrityksen tärkeät asiakirjat, asiakasrekisterit, tarjoukset, laatujärjestelmään liittyvät dokumentaatiot ja vastaavat. (Kuusisto & Kuusisto 2008, 88.)

3.2 Muut perilliset

Perintökaaren mukaan jokaisella rintaperillisellä on oikeus saada vähintään lakiosansa, joka on puolet kunkin rintaperillisen perintöosuudesta. Esimerkiksi kolmesta perillisestä yhden perintöosuus on 1/3 ja lakiosa 1/6. Yrittäjä voi testamentata loput eli puolet esimerkiksi yritystoimintaa jatkavalle lapselle. (Hoffström 2017.)

Mikäli perillisiä on paljon, ja halutaan varmistaa yritystoimintaa jatkavan perillisen huojennuksen saaminen perintöveroon, voidaan se varmistaa testamenttimää-

räyksellä. Perintö- ja lahjaverolaissa huojennuksen saaminen edellyttää vähintään 10 % yrityksen omistamiseen oikeuttavista osuuksista. Mikäli yritys testamentataan yhdelle perillisille niin perinnönjakoa kompensoidaan jakamalla muille perillisille muuta varallisuutta. Myös lesken avio-oikeus on huomioitava, mikäli sitä ei ole avioehtosopimuksella suljettu pois. (Hoffström 2017.)

3.3 Liiketoimintasuunnitelma

Ennen sukupolvenvaihdosta jatkajan on laadittava liiketoimintasuunnitelma, jota tarvitaan myös rahoitusta hakiessa. Liiketoimintasuunnitelma kertoo yrityksen toimintasuunnitelmasta toteuttaa liikeideaa. Liiketoimintasuunnitelma auttaa hallitsemaan ja ohjaamaan päätöksentekoa, kehittämistä ja päivittäistä toimintaa yrityksessä. Liiketoimintasuunnitelmaa kannattaa päivittää säännöllisesti. (Ilmoniemi, Järvensivu, Kyläkallio, Parantainen & Siikavuo 2009, 51.)

Liiketoimintasuunnitelman tulee sisältää yrityksen lähtötilanne, markkinat ja kilpailutilanne, yrityksen tavoitteet ja strategiat, yrityksen eri toimintojen järjestelyt ja kehittämissuunnitelmat, taloudelliset laskelmat, tulevaisuuden riskien ja mahdollisuuksien arviointi. (Ilmoniemi, Järvensivu, Kyläkallio, Parantainen & Siikavuo 2009, 51.)

3.4 Arvon määrittäminen ja rahoitus

Perintö- ja lahjaverolaissa on säädetty, että perintönä, testamentilla tai lahjana saadun omaisuuden arvo on määrättävä sen hetkisen käyvän arvon mukaan. Käyvällä arvolla tarkoitetaan toisistaan riippumattomien osapuolten välisessä luovutuksessa käytettävää todennäköistä luovutushintaa. Periaatteet arvostamista koskien on esitetty Verohallinnon ohjeessa ”Varojen arvostamista perintö- ja lahjaverotuksessa koskevan Verohallinnon ohjeen päivittäminen”. Ohjeessa vertailuluovutuksia pidetään ensisijaisena arvostusperusteena. Mikäli vertailuluovutuksiin ei voida käypää arvoa perustaa, käytetään yrityksen substanssi- ja tuottoarvoa arvoperustana. (Immonen & Lindgren 2017, 146–147.)

Yhtiösopimuksessa ja luovutuskirjassa määritellään yhtiöosuuden saajan oikeus yhtiön varoihin sen käyvän arvon määrittämisen perusteella. Kommandiittiyhtiön

äänettömällä yhtiömiehellä oikeus yhtiön varoihin on yleensä sijoittamansa pääoman määrän verran ja vastuunalaisen yhtiömiehen oikeudet määräytyvät suhteellisina osuuksina jäljelle jäävään nettovarallisuuteen yrityksessä. Myös vastuunalaisen yhtiömiehen yksityistilin saldo vaikuttaa osuuksiin ja se, mitä luovutuksen yhteydessä niistä sovitaan. (Laki Verohallinnosta 503/2010 5:7.2 §.)

Yhtiöosuuden käypänä arvona äänettömän yhtiömiehen osalta pidetään hänen sijoittamaansa pääoman määrää. Yhtiöosuuden arvo vastuunalaisen yhtiömiehen osalta saadaan, kun koko yhtiön käyvästä arvosta vähennetään äänettömien yhtiömiesten osuus ja loppu jaetaan vastuunalaisten yhtiömiesten varallisuusosuuksien suhteessa. Avoimessa yhtiössä yhtiöosuuden käypä arvo lasketaan jakamalla yrityksen käypä arvo yhtiömiesten varallisuusosuuksien perusteella. (Laki Verohallinnosta 503/2010 5:7.2 §.)

Sukupolvenvaihdoksessa kustannusten minimoiminen ja rahoituksen järjestäminen ovat yksi keskeisistä asioista, jotta sukupolvenvaihdos saadaan toteutettua. Sukupolvenvaihdoksen yhtiöosuuden siirrolla jatkajalle on paljon vaikutusta tarvittavan kokonaisrahoituksen määrään. Esimerkiksi kauppana toteutetussa sukupolvenvaihdoksessa kauppahinta voi nousta todella suureksi, jolloin tarvitaan rahoitusta. Lahjana tai perintönä siirtyvän omaisuuden rahoituksen tarve on pieni, mutta ei kuitenkaan poista verovelvollisuutta kokonaan. Lahja- ja perintöveron määrä voi laskea huomattavasti, mikäli siihen sovelletaan sukupolvenvaihdoshuojennusta. (Juusela & Tuominen 2018, 16–19.)

3.5 Sopimukset ja testamentit

Kauppa- tai lahjakirjan lisäksi yhtiösopimus tulee päivittää ajan tasalle. Kun osakas henkilöyhtiössä vaihtuu, on myös yhtiösopimus päivitettävä ajan tasalle, koska siinä määritellään osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet yhtiötä kohtaan. (Laki Verohallinnosta 237/08 3:1.2 §.)

Muita päivitettäviä asiakirjoja ovat muun muassa testamentti, avioehto ja edunvalvontakirja (Op 2021). Testamentilla yrittäjä voi testamentata omaisuutensa perillisten lakiosuuksien jaon jälkeen esimerkiksi yhdelle lapsistaan, joka on halukas jatkamaan yritystoimintaa. Testamenttia on hyvä muistaa päivittää säännöllisesti.

(Hoffström 2017.) Avioehdolla voidaan rajata puolison avio-oikeutta toisen omaisuuteen. Ilman avioehtoa ositettavaan omaisuuteen avioeron tai kuoleman jälkeen kuuluu yksin tai yhdessä puolison kanssa omistama yritys. (Minilex 2021.) Edunvalvontakirjalla voidaan varautua yllättävien tilanteiden, esimerkiksi onnettomuuden tai sairauden varalta yritystoiminnan jatkuvuuteen. Yrittäjä saa itse määrittellä, kenelle antaa valtuudet ja missä asioissa antaa valtuutetun toimia hänen puolestaan. Edunvalvontavaltuutus voi olla myös määräaikainen. (Miettinen 2017.)

4 SUKUPOLVENVAIHDOKSEN TOTEUTUSTAVAT JA VEROTUS

Vaihtoehtoja yhtiöosuuden siirtämisestä toiminnan jatkajalle ovat kauppa, muu vastikkeellinen luovutus, lahja tai vaihto (Laki Verohallinnosta 237/08 2:2.2 §).

4.1 Kauppa

Omistuskaupassa jatkaja ostaa luopujan yrityksen omistuksen, jolloin kaupan kohteena on henkilöyhtiön yhtiöosuudet. Vastuunalaisen yhtiömiehen sekä äänettömän yhtiömiehen yhtiöosuudet ovat erillisesti luovutettavissa oleva varallisuuskokonaisuus. Yhtiömiehet voivat luovuttaa yhtiöosuutensa, jolloin yhtiöosuuden saaja liittyy yhtiön osakkaaksi. Yhtiöosuuden luovutukseen vaaditaan kuitenkin muiden yhtiömiesten suostumus, ellei yhtiösopimuksessa ole toisin sovittu. Avoimessa yhtiössä yleensä kaikki yhtiömiehet myyvät samanaikaisesti osuutensa yrityskaupassa. Kauppa kommandiittiyhtiön osalta kohdistuu yleensä vastuunalaisten yhtiömiesten osuuksiin. Vasta, kun kaikki henkilöyhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten yhtiöosuudet ovat kaupan kohteena, saavutetaan sukupolvenvaihdoksen tarkoitus, koska muutoin ostaja ei saa yritykseen kontrollia, joka mahdollistaisi päättää yrityksen asioista. (Immonen & Lindgren 2017, 38–39.)

Liiketoimintakaupassa myyjänä on yritys, eli avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, jolloin jatkaja ostaa luopujan yrityksen liiketoiminnan ja siihen sidotun omaisuuden. Kaupan kohdetta voidaan myös rajata tarvittaessa yksilöllisesti. (Immonen & Lindgren 2017, 43.)

Kun yhtiöosuus on hankittu kaupalla, ostajan hankintameno muodostuu kauppahinnasta, jonka hän maksaa ja jota korjataan yksityistilin muutoksella, joka on tapahtunut hänen omistusaikanaan. Luovutusvoiton verovapaus (TVL 48 §) myyjän verotuksessa voi alentaa hankintamenoa. (Laki Verohallinnosta 237/08 2:4:2.2 §.)

Mikäli myyjän luovutusvoitto on ollut TVL 48 §:n nojalla verovapaa, vaikuttaa se ostajan verotukseen, mikäli ostaja luovuttaa saman yhtiöosuuden tai osan siitä, ennen kuin hankinnasta on kulunut viisi vuotta (Laki Verohallinnosta 237/08 2:4:2.2 §).

4.2 Vaihto

Henkilöyhtiön yhtiöosuus voidaan luovuttaa vaihtona, jolloin luovuttaja saa vastikkeena jotain muuta, kun rahaa (Laki Verohallinnosta 503/2010 2:1:3.2 §).

Mikäli vaihdetut omaisuuserät ovat eriarvoisia, eikä eroa korvata välirahalla, voidaan katsoa vaihdon liittyvän lahjaan. Lahjaosuus kuuluu lahjaverotuksen piiriin ja siitä ei suoriteta varainsiirtoveroa. (Laki Verohallinnosta 237/08 2:4:5.2 §.)

4.3 Muu vastikkeellinen luovutus

Mikäli luopuja saa jotain rahanarvoista etuutta, esimerkiksi velasta vapautuminen tai vapautuminen negatiivisen yksityistilin maksamisesta takaisin yhtiölle, on kyseessä vastikkeellinen luovutus. Tästä voi aiheutua luopujalle veronalainen luovutusvoitto, joka on veronalaista pääomatuloa. (Laki Verohallinnosta 503/2010 2:1:3.2 §.) Negatiivisella yksityistilillä tarkoitetaan tilannetta, jolloin yhtiömies on nostanut varoja yhtiöstä enemmän, kuin häneltä tulo-osuuksina on verotettu, ellei negatiivisuus johdu yhtiön tekemistä tappioista. Yhtiömiehen negatiivinen saldo lisätään luovutusvoittoon, jotta se ei jää verottamatta. Yhtiömies voi välttyä luovutusvoiton lisäykseltä tekemällä lisäsijoituksen yhtiöön negatiivisen saldon verran tai sitoutumalla maksamaan negatiivisen saldon yhtiölle ja se kirjataan saatavaksi yhtiön kirjanpitoon. (Laki Verohallinnosta 503/2010 2:2:5:1.2 §.)

4.4 Lahja ja lahjanluonteinen kauppa

Sukupolvenvaihdoksessa vanhemmat eivät välttämättä halua periä täyttä hintaa yrityksen käyvästä arvosta lapsiltaan, jolloin sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa:

- Lahjanluonteisena kauppana, jolloin kauppahinta on vähintään 75 prosenttia käyvästä hinnasta, jolloin ei peritä lahjaveroa.
- Lahjanluonteisena kauppana, jolloin kauppahinta on yli 50 prosenttia, mutta alle 75 prosenttia käyvästä hinnasta, jolloin lahjavero määrätään, mutta sitä voidaan huoventaa, jolloin lahjaveroa ei peritä. Kyseessä on täyshuojennus.

- Lahjanluonteisena kauppana, jolloin kauppahinta on 50 prosenttia tai sen alle käyvästä hinnasta, jolloin lahjavero määrätään, mutta sitä voidaan huojentaa, jolloin lahjaveroa ei peritä. Kyseessä on osittainen huojenus.
- Vastikkeettomana luovutuksena eli lahjana. (Immonen & Lindgren 2017, 19, 220.)

4.5 Vaiheittainen sukupolvenvaihdos

Vaiheittain tapahtuvaan sukupolvenvaihdokseen sovelletaan kumulointia koskevaa sääntelyä. Kumuloitaessa otetaan huomioon kaikki lahjat samalta antajalta päivälleen viimeisen kolmen vuoden ajalta. Vaiheittain saatujen lahjojen summasta määrätään lahjavero, josta vähennetään vero, mikä on maksettu aikaisemmin saadusta lahjasta. Mikäli saatujen lahjojen välillä on yli kolme vuotta, ei lahjoja kumuloida. (Laki Verohallinnosta 503/2010 2:1:3.2 §.)

Ostajan on suoritettava varainsiirtoveroa arvopaperin ja kiinteistön luovutuksesta. Yhtiöosuuden ostamisesta ei siis tarvitse maksaa varainsiirtoveroa, koska yhtiöosuus ei ole arvopaperi, kuten esimerkiksi osake. (Laki Verohallinnosta 237/08 2:6.2 §.)

4.6 Huojennussäännökset

Verolainsäädännön sukupolvenvaihdoshuojennuksista voi hyötyä sekä luopuja että jatkaja, mikäli omaisuuden siirto toteutetaan kauppana. Lahjana tai perintönä siirtyvän omaisuuden sukupolvenvaihdoshuojennus kohdistuu vain jatkajalle, koska luovuttaja ei saa siirrossa vastiketta. (Juusela & Tuominen 2018, 25–26.)

Lahjana tai lahjanluonteisella kaupalla siirtyneestä yhtiöosuudesta maksettava lahjavero voidaan huojentaa kokonaan tai osittain perintö- ja lahjaverolain 55 §:n mukaan.

Edellytykset osittaiseen huojenukseen:

- Saatu omaisuus on yritys tai osa siitä
- Luovutuksen saaja jatkaa yritystoimintaa

- Huojennettavan veron määrä on yli 850 euroa

Edellytykset täyteen huojennukseen:

- Saatu omaisuus on yritys tai osa sitä
- Luovutuksen saaja jatkaa yritystoimintaa
- Luovutuksen saaja maksaa yhtiöosuuden käyvästä arvosta yli 50 prosenttia

Huojennusta koskeva pyyntö on oltava ennen lahjaverotuksen toimittamista Verohallinnolla. (Laki Verohallinnosta 237/08 2:5:6:1.2 §.)

Lahjan saajan on sitouduttava jatkamaan yritystoimintaa yrityksessä heti luovutuksen jälkeen. Yritystoiminnan jatkumisen viivästys katsotaan hyväksytyksi, ilman huojennuksen menettämistä tilapäisen esteen vuoksi. Yritystoimintaa on kuitenkin jatkettava heti esteen lakattua, viimeistään noin vuoden kuluttua lahjoituksesta. Lahjan saaja ei saa luovuttaa yli puolta yhtiöosuudestaan seuraavaan viiteen vuoteen, jotta ei menetä huojennusta. Mikäli huojennuksen menettää, peritään myönnetty huojennus takaisin korotettuna 20 prosentilla (PerVL 55.6 §). (Laki Verohallinnosta 237/08 2:5:6:4.2 §.)

5 HENKILÖYRITYSTEN SUKUPOLVENVAIHDOSTILANNE LAPISSA

5.1 Tutkimuskyselyn analyysi ja tulokset

Tutkimusta tehtäessä on otettava huomioon tutkimuksen luotettavuus, eli reliabiliteetti ja pätevyys, eli validiteetti. Validiteetilla tarkoitetaan, että tutkimuksessa käytetty mittausmenetelmä on mitannut sitä, mitä oli tarkoitus mitata. (Tilastokeskus 2021b.)

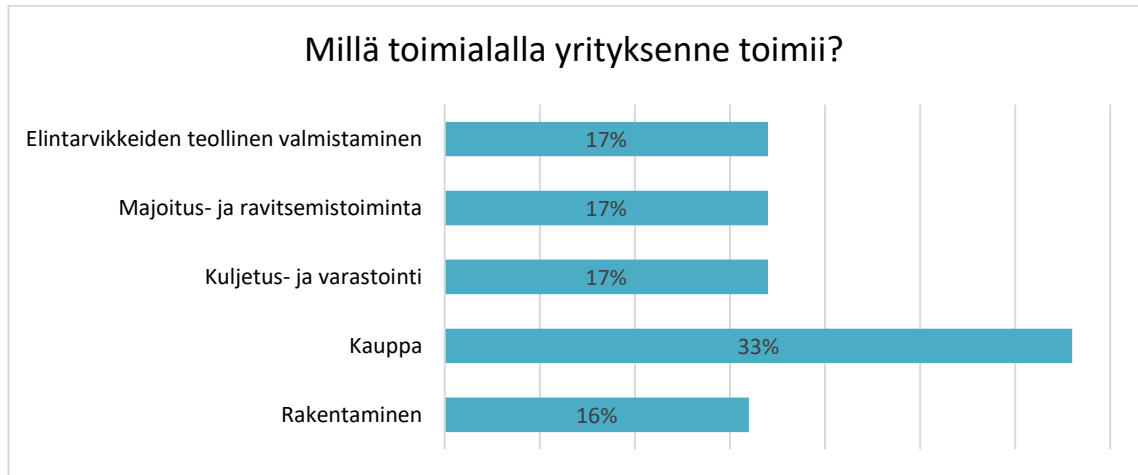
Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimuksen tulosten toistettavuutta, eli tutkimuksessa käytettävä mittari ei anna sattumanvaraisia tuloksia (Tilastokeskus 2021a). Hirsjärvi ja Hurme (2008, 186) kirjoittavat, että esimerkiksi samaa henkilöä tutkitessa kahdella eri tutkimuskerralla saadaan sama tulos. Toinen tapa reliabiliteetin määrittämisessä on, mikäli kaksi arvioijaa päätyy samaan tulokseen. Kolmas tapa tulkita tutkimuksen reliabiliteettiä on, kun kahdesta eri tutkimuksesta saadaan sama tulos.

Laadin sukupolvenvaihdosta käsittelevän kyselyn Webropolilla (Liite 1), joka lähetettiin Lapin Yrittäjien toimesta sähköpostitse noin 121:lle Lapin alueen henkilöyhtiölle. Kyselyn tavoitteena oli kartoittaa oppaan rakennetta varten Lapin alueen yrityksistä ne, jotka olivat jo tehneet sukupolvenvaihdoksen ja ne, jotka vasta suunnittelivat vaihdosta. Yrityksiltä kysyttiin sukupolvenvaihdosprosessin kulkuun liittyviä asioita, mitkä vaiheet sujuivat hyvin, mitkä tuntuivat haastavilta ja millaisissa asioissa he kokivat, ettei tietoa ollut tarpeeksi saatavilla, jotta pystyisin paremmin opasta tehdessä paneutumaan näihin asioihin.

Vastaaminen tapahtui anonyymisti ja kyselyyn vastasi kuusi yritystä, jolloin vastausprosentiksi muodostui 4,96 %. Tutkimusta voidaan pitää validina vähäisestä vastaajien määrästä huolimatta, koska vastaajien määrä ei vaikuttanut oppaan informaation laatuun. Reliabiliteetti ei pienen vastaajamäärän vuoksi ole kovin luotettava. Yrityksille ei aikaisemmin vastaavaa kyselyä ole tehty, joten toistettavuutta ei voi mitata.

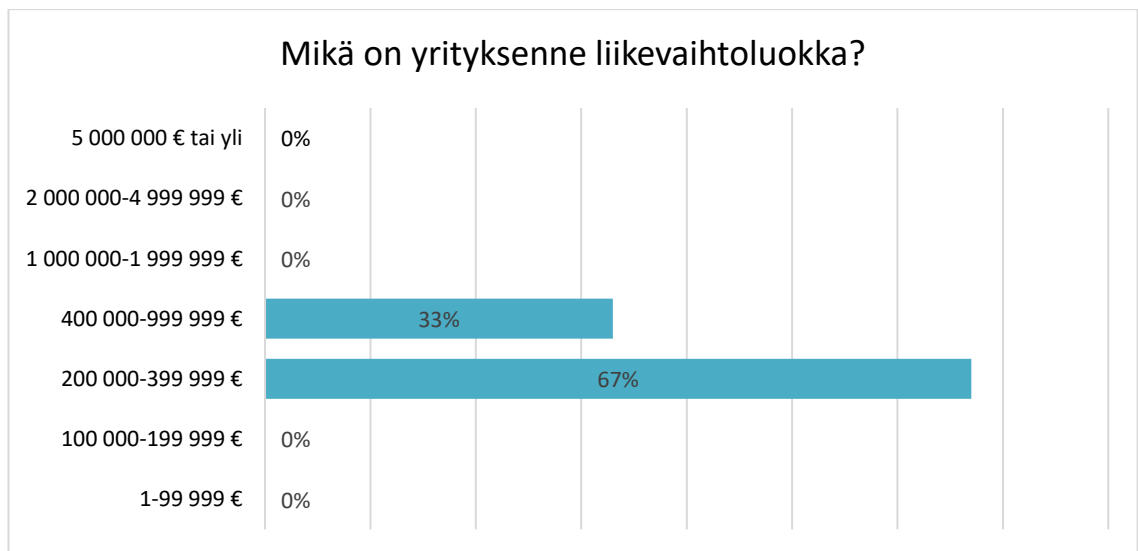
Kyselyssä esitettiin ensin yhteisiä kysymyksiä toimialaan ja liikevaihtoon liittyen. Sen jälkeen kysymykset määrittyivät sen mukaan, vastasiko yrittäjä sukupolvenvaihdoksen olevan suunnitelmissa vai jo toteutettu.

Vastaajat jakaantuivat melko tasaisesti eri toimialoille, mistä voidaan päätellä, että sukupolvenvaihdos on ajankohtainen monilla eri toimialoilla, ei vain joillain tietyillä. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden yritysten toimialat

Vastanneista yrityksistä yli puolet, 67 %, kertoi liikevaihtoluokkansa olevan 200 000–399 999 euroa ja vastaajista 33 % kertoi liikevaihtoluokan olevan 400 000–999 999 euroa. (Kuvio 2.)

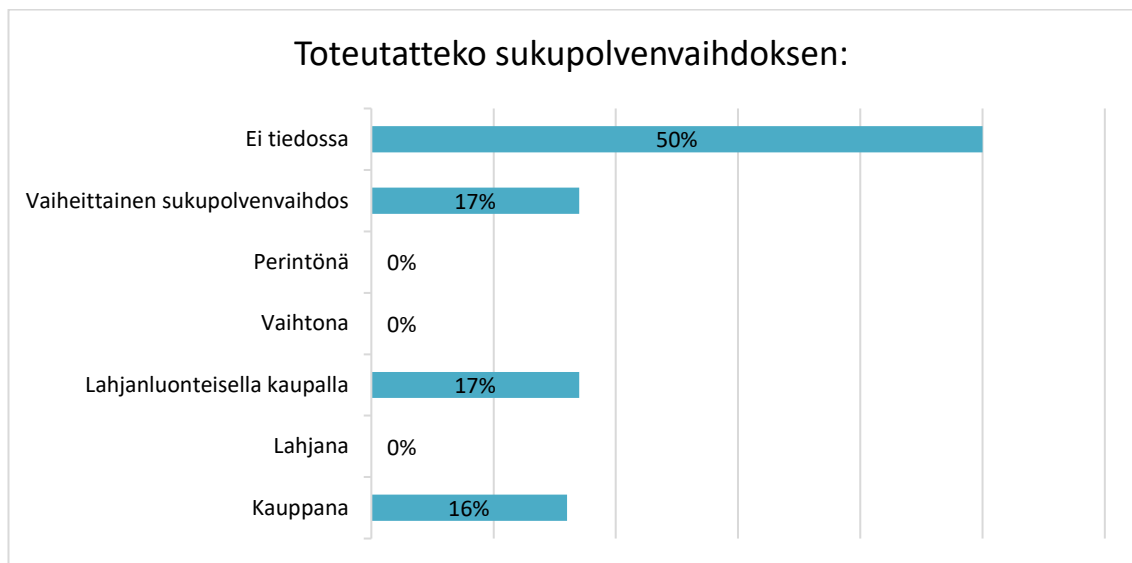

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden yritysten liikevaihtoluokka

Vastaajista 100 % vastasi suunnittelevan yrityksen sukupolvenvaihdosta. Vastaajista 17 %:lla vaihdos olisi ajankohtainen vuonna 2026, 17 % vastasi suunnitelluksi ajankohdaksi vuoden 2026–2033 välillä, 33 %:lla ajankohta olisi vuonna

2025 ja 33 % vastaajista ei osannut sanoa. Vastaajista 16,67 % kertoi suunnitteleensa sukupolvenvaihdosta kymmenen vuotta, 16,67 % viisi vuotta, 16,67 % kolme vuotta, 16,67 % kaksi vuotta, 16,67 % vuoden ja 16,67 % ei osannut sanoa.

Kuviosta 3 ilmenee, että vastaajista 16 % vastasi toteuttavansa sukupolvenvaihdoksen kauppana, 17 % lahjanluonteisella kaupalla, 17 % vaiheittaisella sukupolvenvaihdoksella ja 50 % ei osannut vielä vastata.

Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden yritysten suunniteltu sukupolvenvaihdoksen toteutustapa

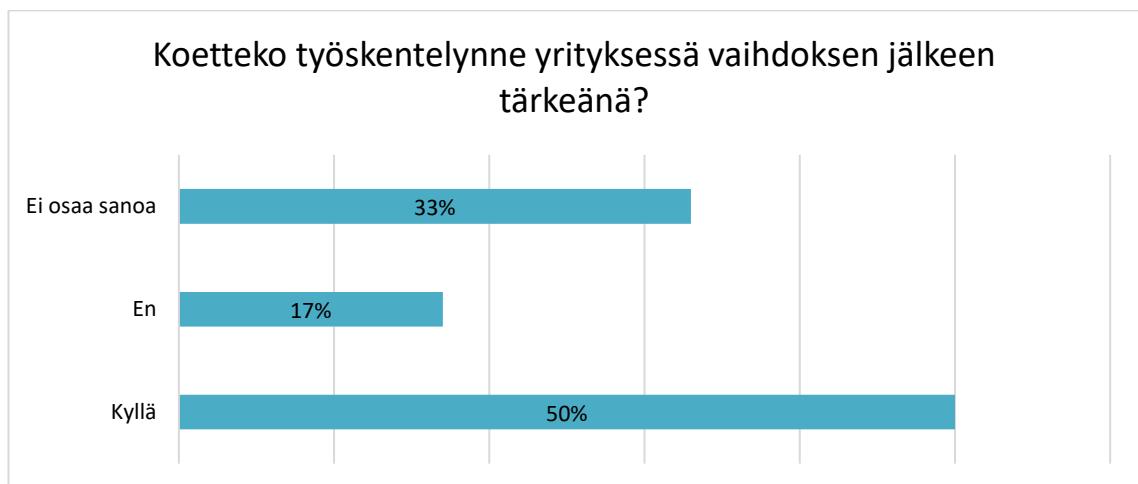
Valmistautuminen sukupolvenvaihdokseen kannattaa aloittaa hyvissä ajoin ennen varsinaisen vaihdoksen tapahtumista. Onnistuneen sukupolvenvaihdoksen suunnitteluun kannattaa varata aikaa vuosia. (Op 2021.)

Kuvion 4 Kyllä vastanneista 25 % työskentelee yrityksessä 13 vuotta ennen sukupolvenvaihdosta, 25 % kolme-neljä vuotta, 25 % kolme vuotta ja 25 % vuoden.

Kuvio 4. Kyselyyn vastanneiden yritysten jatkajan työskentely yrityksessä ennen sukupolvenvaihdosta

Luopujan työskentely yrityksessä sukupolvenvaihdoksen jälkeen on tärkeää, jolloin jatkajalla on mahdollisuus saada yrityksen johtamiseen liittyvää hiljaista tietoa. Kuvio 5 nähdään, että 50 % yrittäjistä kokee oman työskentelyn yrityksessä tärkeänä sukupolvenvaihdoksen jälkeen, mutta vain 17 % vastasi, että aikoo työskennellä yrityksessä noin viisi vuotta ja 17 % noin kaksi vuotta sukupolvenvaihdoksen jälkeen. 66 % vastanneista ei ollut miettinyt asiaa vielä.

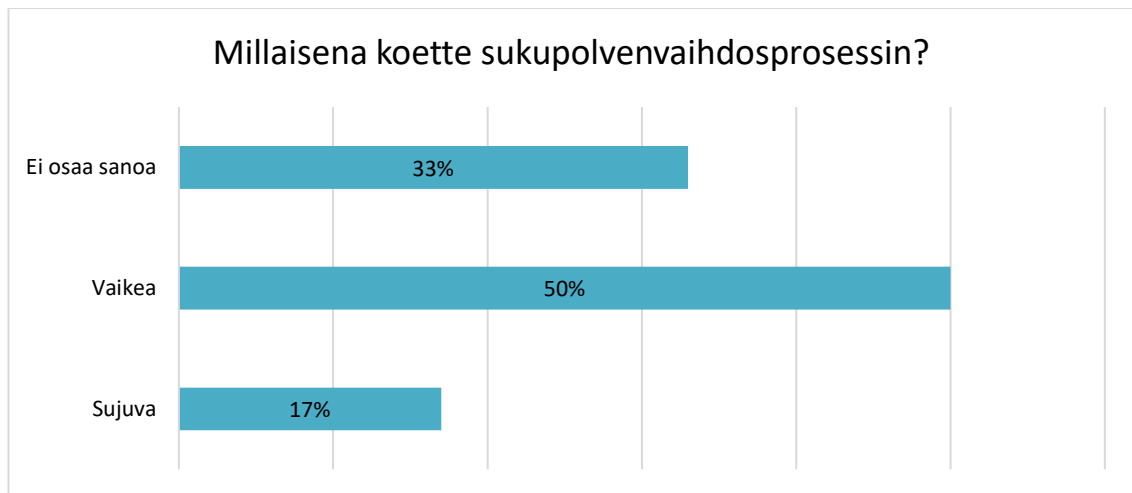
Kuvio 5. Kuinka tärkeänä yrittäjä pitää omaa työskentelyä yrityksessä sukupolvenvaihdoksen jälkeen

Yrityksen siirtämisestä sukupolvenvaihdoksena tuleville jälkipolville tulevaisuudessa ei ole mietitty yrityksissä, koska 83 % yrityksistä vastasi, että ei osaa sanoa ja 17 % vastasi, että ei aio siirtää.

Yrittäjät määrittivät oman työnsä hiljaisen tiedon arvon työn jatkumisen kannalta seuraavasti: Vastaajista yksi kertoo työnsä hiljaisen tiedon arvon olevan tärkeää, koska koulutusta alalle ei ole. Yksi kertoo työnsä hiljaisen tiedon arvon olevan erittäin arvokasta joltain osin. Yksi kertoo työnsä hiljaisen tiedon arvon olevan suuri, korvaamaton ja yksi kertoo työnsä hiljaisen tiedon arvon olevan erittäin tärkeää. Vastaajista kaksi ei osaa sanoa.

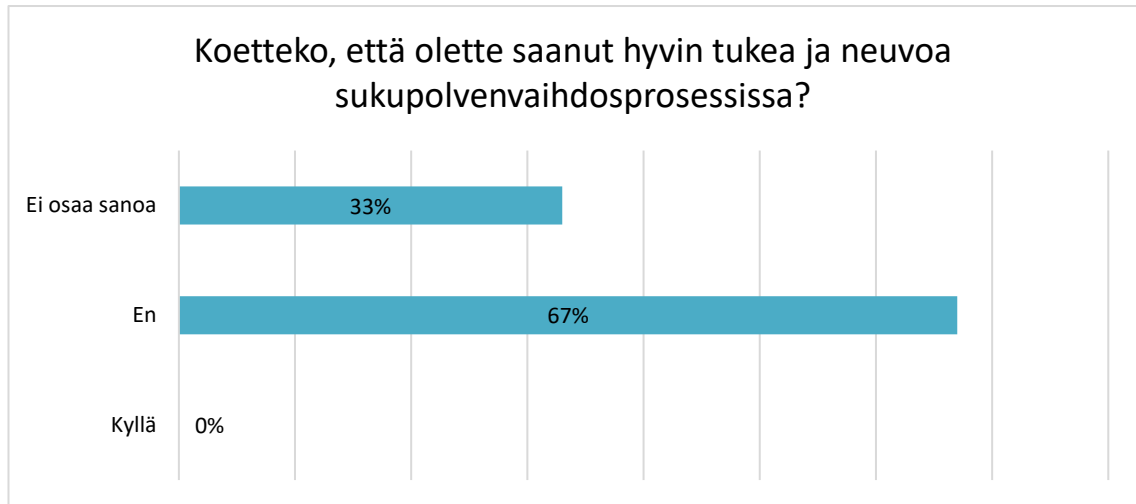
Kysyttäessä verotukseen liittyvistä huojennuksista 100 % vastasi, etteivät ole tietoisia verotukseen liittyvistä huojennuksista. Myös yritystoiminnan muodon muuttamisesta kysyttäessä 100 % vastasi, että ei ole muuttanut yritystoiminnan muotoa, eivätkä harkitse sitä.

Sukupolvenvaihdosprosessin tueksi toivottiin selkeitä ohjeita ja verottomuutta. Kuten kuvio 6 nähdään, niin vastaajista 17 % vastasi prosessin olevan sujuva, 50 % vastasi prosessia vaikeaksi, koska ei ole tarpeeksi tietoa ja jatkajan löytäminen on vaikeinta. Vastaajista 33 % vastasi, että ei osaa sanoa.

Kuvio 6. Millaisena yrittäjät kokevat sukupolvenvaihdosprosessin

Kyselystä ilmenee, että yrittäjät kokevat, etteivät saa tarpeeksi tukea ja neuvoa sukupolvenvaihdosprosessissa. Jopa 67 % vastaajista sanoi, että ei ole kokenut saavansa tukea ja neuvoa ja 33 % ei osannut sanoa. Yksikään yritys ei vastannut, että olisivat saanut hyvin tukea ja neuvoa. (Kuvio 7.)

Kuvio 7. Miten yrittäjät ovat kokeneet saaneensa tukea ja neuvoa sukupolvenvaihdosprosessissa

Yrittäjät toivoivat saavansa neuvontaa verotuksen suhteen ja jatkajan rahoituksen saannin selvittämiseen. Myös yleisiä talouteen liittyviä toimintaohjeita toivottiin ja selviä neuvoja koskien sukupolvenvaihdosprosessia.

Lapin alueen henkilöyrityksille tehdyn kyselyn perusteella sukupolvenvaihdos miellettiin vaikeaksi tiedonpuutteen vuoksi ja sillä, että mahdollista jatkajaa on vaikea löytää, etenkin syrjäseuduille. Myös talouteen liittyvää ohjausta kaivattiin, muun muassa veroneuvontaa ja rahoitusratkaisuja jatkajaa ajatellen. Tutkimuksessa saadut tulokset olivat todella hyödyllisiä oppaan rakennetta toteutettaessa.

5.2 Asiantuntijakyselyn analyysi ja tulokset

Laadin sukupolvenvaihdosta käsittelevän haastattelun (Liite 2), jonka lähetin sähköpostitse kolmelle alan asiantuntijalle, jotka työskentelevät lakimiehinä eri yrityksissä. Haastattelu sisälsi kahdeksan avointa kysymystä, joihin kaikkiin sain vastaukset kahdelta asianajajalta. Käytin asiantuntijoiden haastattelun vastauksia hyödyksi oppaan rakentamisessa, jotta siitä löytyisi kaikki asiantuntijoiden tärkeiksi määrittelemät asiat sukupolvenvaihdostilanteessa.

Sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa tärkeitä asioita, mitä jatkajan tulee ottaa huomioon ovat, että jatkajalla on taitoa, innostusta, aito halu ja motivaatiota yritystoiminnan jatkamiseen. Sukupolvenvaihdoksen suunnitteluun kannattaa va-

rata riittävästi aikaa, jolloin luopujalla on aikaa henkiseen irtautumiseen elämäntyöstään ja jatkajalla aikaa perehtyä yrityksen toimintaan. Rahoitus- ja verokustannukset ovat tärkeitä selvittää. Liiketoiminnan todellisen kannattavuuden selvittäminen on hyvin tärkeää ja se on luopujan käsissä. Jatkajan kannattaa selvittää, miten voi vaikuttaa liiketoiminnan kannattavuuteen ja volyymiin. Jatkajan kannattaa huomioida myös, onko jotain ylimääräistä omaisuutta tai puuttuuko jotain omaisuutta liiketoimintaan liittyen, jota luopuja tarjoaa jatkajalle.

Tahot, jotka voivat tarjota yrittäjälle asiantuntijaneuvoja sukupolvenvaihdoksen suunnittelussa ovat talous- ja verojuridiikkaan perehtyneet juristit, tilitoimistot ja tilintarkastusyhteisöt. Palvelut ovat maksullisia. Näihin tahoihin yrittäjän kannattaa olla yhteydessä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa, heti, kun sukupolvenvaihdos ajatuksena alkaa tuntua uskottavalta, jotta ei suunnitella väärää ”polkua”.

Tärkeimmät asiat verotukseen liittyen luopujan ja jatkajan kannalta ovat, että valittu menettelytapa ratkaisee verotuksen tason, sovelletaanko tulo- vai perintöverolainsäädäntöä ja onko valittu menettelytapa vastikkeellinen vai vastikkeeton. Verotus tuskin on missään tapauksessa esteenä sukupolvenvaihdokselle. Luopujan osalta tärkeimmät asiat verotuksen kannalta on kertyneiden voittovarojen kotiutus henkilökohtaiseen talouteen ja verovapaan myynnin tavoittelu yhtiömiesosuuden osalta. Jatkajan osalta tärkeimmät asiat verotuksen kannalta ovat lahjaverohuojennusten saavuttaminen.

Tärkeitä toimintaohjeita talouteen liittyen ovat rahoituksen järjestäminen ja hinta, verokustannusten minimointi, luopujan mukanaolo sukupolvenvaihdoksen jälkeen, koska jatkajalla on lukuisia uusia talouteen liittyviä asioita, etenkin, jos jatkaja on ollut palkkatyössä, eikä yrittäjänä. Ansaintalogiikka on erilainen. Kaikki kietoutuu osapuolten yhtenevään näkemykseen siirtyvän liiketoiminnan käyvästä arvosta. Liiketoiminnan käyvän arvon määrittämisessä kannattaa käyttää ulkopuolista asiantuntijatahoa, jotta arvon määrittäminen on mahdollisimman totuudenmukainen ja auttaa hahmottamaan liiketoiminnan arvon perheen kokonaisvaurallisuudesta, jotta voi toteuttaa lasten yhdenvertaista kohtelua paremmin. Tällöin jatkajakaan ei maksa ilmasta, kajoa kannattamattomaan liiketoimintaan tai saa hahmotettua olennaiset raja-arvot huojennusten osalta. Tahot, mistä jatkavan

yrittäjän kannattaa lähteä hakemaan rahoitusta ovat liikepankit, Finnvera, vaihtoehtoiset pankkien ulkopuoliset rahoittajat ja luopuja.

Tärkeimpiä asioita, mitä sukupolvenvaihdosoppaassa tulisi käsitellä on huolellinen ja riittävän pitkä suunnittelu-aika ja oikea siirtohinnoittelu sukupolvenvaihdoksessa, koska siihen liittyy paljon vero-, rahoitus- ja henkilökysymyksiä. Jatkajan on perehdyttävä yrityksen toimintaan, johtamiseen ja päätöksentekoon perusteellisesti. Tulee olla varma, että jatkaja on kiinnostunut toimialasta ja yritystoiminnasta – liian nopea ja äkillinen vastuun ottaminen voi olla turmiollista. Ongelmallista voi olla myös pitkittäminen liiallisesti. Yksi tärkeimpiä asioita, mitä sukupolvenvaihdosoppaassa tulisi myös käsitellä on sukupolvenvaihdoksen vaihtoehtojen selvittäminen ja menettelytavat huolellisesti, koska tällä voidaan välttää tarpeettomat viiveet, oikeudenmenetykset, riidat asianosaisten kesken tai kolmansien osapuolten kanssa, sekä odottamattomat veroriskit. Toinen tärkeä asia, mitä sukupolvenvaihdosoppaassa tulisi käsitellä on perheoikeudellisten asiakirjojen laatiminen ja jatkajan perehtyminen sidosryhmiin ja yhteistyökumppaneihin, kuten tavarantoimittajat, rahoittajat, alihankkijat ja asiakkaat – yrityksen uskottavuus ja ulkoinen kuva. Ja muistutuksena, että sukupolvenvaihdoksessa 90 % on tunnetta ja 10 % juridiikkaa.

6 OPAS SUKUPOLVENVAIHDOKSEEN

Tekstin suunnittelussa kohderyhmä on mietitty tarkkaan ennen kirjoitustyön aloittamista. Tekstin sisältö ja kokonaisrakenne on suunniteltu ennen kirjoittamisen aloittamista. Tekstin rakenteen tulee edetä johdonmukaisesti. Kielellisiin valintoihin on syytä kiinnittää huomiota, koska se sävyttää tekstiä. Tylyltä kuulostava teksti voi saada lukijan suhtautumaan kielteisesti lukemaansa asiaan. (Valtioneuvoston kanslia 2020, 15.) Opinnäytetyötä aloittaessani rajasimme toimeksiantajan kanssa opinnäytetyön aiheen koskemaan sukupolvenvaihdosta. Jotta kohderyhmä saatiin rajattua mahdollisimman tarkkaan, rajasimme sukupolvenvaihdoksen koskemaan aloittavia yrittäjiä henkilöyhtiöissä. Ennen kuin aloitin kirjoittamisen, suunnittelin opinnäytetyön sisällön pääotsikot ja sen jälkeen niitä tarkentavat alaotsikot, jotta opinnäytetyö eteni johdonmukaisesti. Tästä oli hyötyä myös oppaan kirjoittamisessa, jonka koostin tämän opinnäytetyön teorian ja tutkimuksen tuloksiin pohjautuen.

Visuaalisesti onnistunut teksti helpottaa lukemista. Hyviä visuaalisia keinoja on muun muassa kappalejaot, väliotsikot, taulukot, kuvat, teksteissä käytetyt eri värit, fontit ja korostukset. (Valtioneuvoston kanslia 2020, 27–28.)

Verkko ja digiaika mahdollistavat eri yleisöjen tavoittamisen nopeasti. Yhtenä tärkeänä asiana verkkokirjoittamisessa pidetään lyhyitä virkkeitä ja kappaleita, informatiivisia otsikoita ja visualisoitua tietoa. Asiantuntijakieltä ei kannata käyttää liikaa, kun kohteena on suuri yleisö, vaan tieto kannattaa esittää yleiskielellä. (Torppa 2015.) Toimeksiantajan toiveesta opas toteutettiin pdf-tiedostona, jotta se on liitettävissä heidän kotisivuilleen ja näin ollen helposti kaikkien saatavilla. Opas on kirjoitettu yleiskielellä ja sisältää opinnäytetyön kvalitatiivisen tutkimuksen tulosten perusteella tutkittua tietoa siitä, mitä asioita aloittavan yrittäjän tulee ottaa huomioon jatkaessaan yritystoimintaa sukupolvenvaihdostilanteessa. Käytin oppaassa selkeitä kappalejakoja ja väliotsikoita. Käytin myös erikokoisia fontteja ja kuvia, jotta sain oppaasta visuaalisesti miellyttävän näköisen ja lisää mielekkyyttä lukemiseen. Oppaan värit, ja tekstin fontti oli määrätty Lapin Yrittäjien puolesta. Sain toimeksiantajalta sähköpostitse pakatun kansion mikä sisälsi värien koodit ja fonttien asennuksen koneelleni. Mukana tuli myös ohjeet, miten logo sijoitetaan ja mitä fonttia käytetään otsikoissa ja mitä fonttia leipätekstissä.

Toimeksiantaja oli tyytyväinen oppaaseen. He pitivät sitä johdonmukaisesti etenevänä ja helposti luettavana. Myös visuaalinen toteutus oli onnistunut. Käytin oppaan kannessa Lapin Yrittäjien logoa ja tunnusvärejä eli valkoista, sinistä ja mustaa.

7 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kerätä tietoa henkilöyhtiön sukupolvenvaihdosta, jotta näitä tietoja hyödyntäen saatiin rakennettua selkeä ja kattava opas aloittaville yrittäjille, jotka ovat aloittamassa yritystoiminnan sukupolvenvaihdoksella henkilöyhtiössä. Oppaan tarkoituksena oli tuoda aloittavalle yrittäjälle tietoon kaikki ne perusasiat, mitä tulee ottaa huomioon ja kuinka valmistautua sukupolvenvaihdokseen. Opas julkaistaan Lapin Yrittäjien kotisivuilla sähköisenä pdf-tiedostona, joten se on helposti kaikkien saatavilla. Oppaasta on hyötyä myös muille sidosryhmille, jotka työskentelevät mukana yritysten sukupolvenvaihdostilanteissa.

Teoriaosuuteen kerättiin tietoa sukupolvenvaihdoksen verotusta käsittelevästä kirjallisuudesta, verohallinnon sivustolta ja muista luotettavista kirjallisuuden lähteistä ja verkkojulkaisuista. Tutkimus tehtiin yrittäjille suunnatulla kyselyllä, joka koostui osittain monivalintakysymyksistä, joiden vastauksia pystyi täydentämään kirjoittamalla ja osittain avoimista kysymyksistä. Toisena laadullisena tutkimusmenetelmänä käytin kahdelle asianajajalle suunnattua asiantuntijahaastattelua, joka sisälsi kahdeksan avointa kysymystä. Yrittäjille suunnattuun kyselyyn ei saatu toivottavaa määrää vastauksia ja kysely lähetettiin myös Pohjois-Pohjanmaan yrittäjille. Tästä johtuen opinnäytetyön prosessille asettamani aikataulut venyivät noin kahdella viikolla, eikä Pohjois-Pohjanmaan yrittäjiltä tullut kuin yksi vastaus kyselyyn. Kyselyn tuloksia voidaan pitää silti relevantteina tutkimuksen kannalta vastaajien vähäisestä määrästä huolimatta, koska vastaajien määrä ei vaikuttanut oppaan informaation laatuun. Asiantuntijakyselyn lähetin kolmelle eri asianajajalle, joista kahdelta sain vastaukset. Tämä on relevantti määrä tutkimuksen kannalta. Näiden tutkimustulosten pohjalta laadin toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksen eli oppaan aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä.

Tutkimuksessa selvisi, että yrittäjät kokevat, etteivät saa tarpeeksi tukea ja neuvoa sukupolvenvaihdosprosessissa. Yrittäjät toivoivat saavansa neuvontaa verotuksen suhteen ja jatkajan rahoituksen saannin selvittämiseen. Myös yleisiä talouteen liittyviä toimintaohjeita toivottiin ja selviä neuvoja koskien sukupolvenvaihdosprosessia. Sukupolvenvaihdos miellettiin vaikeaksi tiedonpuutteen

vuoksi ja sillä, että mahdollista jatkajaa on vaikea löytää, etenkin syrjäseuduille. Myös talouteen liittyvää ohjausta kaivattiin, muun muassa veroneuvontaa ja rahoitusratkaisuja jatkajaa ajatellen. Tutkimuksessa saadut tulokset olivat todella hyödyllisiä oppaan rakennetta toteutettaessa, jolloin oppaasta saatiin mahdollisimman tehokkaasti yrittäjän tiedontarpeita palveleva tuotos.

Verotus ohjaa hyvin pitkälle yrityksen sukupolvenvaihdosprosessia. Aloittavan yrittäjän toimintaa voidaan ohjata erilaisilla oppailla, yrittäjäjärjestöjen tarjoamalla neuvonnalla ja erilaisilla asiantuntijapalveluilla. Henkilöyhtiöiden sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa kauppana, lahjana, vaihtona, muuna vastikkeellisena luovutuksena tai perintönä. Verotus toteutetaan kaikissa näissä eri tavalla ja sukupolvenvaihdostilanteessa asiantuntija osaa arvioida aina tapauskohtaisesti jokaiselle luopujalle ja jatkajalle sen parhaimman menettelytavan. Tärkeimpiä asiakirjoja ja sopimuksia, mistä jatkavan yrittäjän on huolehdittava ovat kauppa- tai lahjakirjan lisäksi yhtiösopimus, joka tulee päivittää ajan tasalle. Yksi tärkeimmistä asiakirjoista, mistä jatkajan on huolehdittava, on testamentti millä voidaan kaikkien perillisten lakiosuuksien jaon jälkeen varmistaa yrityksen siirtyminen tulevaisuudessa yhdelle jälkeläiselle, joka on valmis tulevaisuudessa jatkamaan yrityksen toimintaa. Testamentti on hyvä muistaa päivittää aina säännöllisin väliajoin. Toinen tärkeimmistä asiakirjoista, mistä jatkajan on huolehdittava, on avioehto, mikäli halutaan rajata lesken avio-oikeutta perintötilanteessa. Kolmas tärkeimmistä asiakirjoista, mistä jatkajan on huolehdittava, on edunvalvontakirja, jolla yrittäjä voi turvata yrityksen toiminnan, mikäli hän on siihen itse estynyt, esimerkiksi sairauden tai onnettomuuden takia.

Aihe oli hyvin mielenkiintoinen ja ajankohtainen, koska sukupolvenvaihdos tulee olemaan edessä lähivuosina noin 2000–3000:ssa lapin alueen yrityksessä. Opinnäytetyötä tehdessäni opin paljon uusia asioita henkilöyhtiöiden sukupolvenvaihdoksesta ja siihen liittyvästä juridiikasta ja verotuksesta. Opinnäytetyön työstäminen tuntuikin välillä hyvin haastavalta näitä asioita referoidessa. Opas, jonka olen tämän opinnäytetyön tutkimuksen pohjalta kirjoittanut, käsittelee niitä asioita, mitä aloittavan yrittäjän on otettava huomioon sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa. Jatkotutkimuskohteita voisi olla, mitä luopuvan yrittäjän tulee ottaa huomioon sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa.

LÄHTEET

- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja. Viitattu 21.5.2021 <https://luc.finna.fi/lapinamk/>, Ellibs.
- Hoffström, T. 2017. Yrityksen sukupolvenvaihdos ja siihen liittyvät sudenkuopat. Tuokko 10.8.2017. Viitattu 10.5.2021 <https://tuokko.fi/yrityksen-sukupolvenvaihdos-ja-siihen-liittyvat-sudenkuopat/>.
- Ilmoniemi, M., Järvensivu, P., Kyläkallio, K., Parantainen, J. & Siikavuo, J. 2009. Uuden yrittäjän käsikirja. Helsinki: Talentum.
- Immonen, R. & Lindgren, J. 2017. Onnistunut sukupolvenvaihdos. 5. uudistettu painos. Alma Talent Oy. E-kirja. Viitattu 12.1.2021 <https://luc.finna.fi/lapinamk/>, Ellibs.
- Juusela, J. & Tuominen, S. 2018. Sukupolvenvaihdoksen verotus. 3. uudistettu painos. Helsinki: Alma Talent.
- Kuusisto, M-E. & Kuusisto, T. 2008. Johtaja vaihtuu sukupolvenvaihdoksen kriittiset tekijät. Helsinki: Talentum.
- Laki Verohallinnosta 237/08.
- Laki Verohallinnosta 503/2010.
- Miettinen, B. 2017. Perheoikeudellisten asiakirjojen merkitys liiketoiminnan sujuvuudessa. KPMG 13.12.2017. Viitattu 24.5.2021 <https://home.kpmg/fi/fi/home/Pinnalla/2017/11/perheoikeudellisten-asiakirjojen-merkitys-liiketoiminnan-sujuvuu.html>.
- Minilex 2021. Yrityksen ositus avioerossa. Viitattu 24.5.2021 <https://www.minilex.fi/a/yrityksen-ositus-avioerossa>.
- OP Ryhmä 2021. Yrityksen sukupolvenvaihdos. Viitattu 19.2.2021 <https://www.op.fi/yritykset/teemat/yrityskauppa/yrityksen-sukupolvenvaihdos>.
- Tilastokeskus. 2021a. Reliabiliteetti. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 21.5.2021 <https://www.stat.fi/meta/kas/reliabiliteetti.html>.
- Tilastokeskus. 2021b. Validiteetti. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 21.5.2021 <https://www.stat.fi/meta/kas/validiteetti.html#tab1>.
- Torppa, T. 2015. Työssään kirjoittavan opas. Alma Talent Oy. E-kirja. Viitattu 1.3.2021 <https://luc.finna.fi/lapinamk/>, Ellibs.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi. E-kirja. Viitattu 12.1.2021 <https://www.nextory.fi/>.

Valtioneuvoston kanslia 2020. Hyvin suunniteltu, puoliksi kirjoitettu Apuneuvoja julkishallinnon tekstintekijöille. Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2020:1. Viitattu 1.3.2021 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162113/VNK_2020_01.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.

Villa, S. 2018. Henkilöyhtiöt ja osakeyhtiö. 5. uudistettu painos. Alma Talent Oy. E-kirja. Viitattu 16.2.2021 <https://luc.finna.fi/lapinamk/>, Ellibs.

Yrittäjät 2021. Lapin Yrittäjien toiminta. Viitattu 19.2.2021 <https://www.yrittajat.fi/lapin-yrittajat/a/yhteystiedot/yhteystiedot-ja-toiminta/lapin-yrittajien-toiminta-313567>.

Yrittäjät 2020. Marko Merkkiniemi on valittu Lapin Yrittäjien omistajanvaihdoskoordinaattori -hankkeen projektipäälliköksi. 6.11.2020. Viitattu 9.1.2021 <https://www.yrittajat.fi/uutiset/637672-marko-merkkiniemi-valittu-lapin-yrittajien-omistajanvaihdoskoordinaattori-hankkeen#fe28d226>.

LIITTEET

Liite 1. Tutkimuskysely yrittäjille

Liite 2. Asiantuntijakysely

Liite 3. Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

Liite 1. 1 (8) Tutkimuskysely yrittäjille

Hei arvoisa yrittäjä,

Oletko suunnitellut yrityksellesi sukupolvenvaihdosta tai onko yrityksellesi tehty sukupolvenvaihdos? Jos vastasit jompaankumpaan kysymykseen **kyllä, niin toivoisin sinulta vastauksen kyselyyn <https://link.webropol.com/s/tutkimuskysymykset2021>**! Vastaamiseen menee aikaa noin 5–10 min ja vastaukset tallentuvat nimettöminä.

Opiskelen kolmatta vuotta Lapin ammattikorkeakoulussa tradenomiksi ja olen tekemässä opinnäytetyötä toimeksiantona Lapin Yrittäjille. Opinnäytetyöni aiheena on opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa. Opas on rajattu koskemaan henkilöyhtiöitä ja se toteutetaan sähköisenä julkaisuna Lapin Yrittäjien kotisivuilla, jotta se on helposti kaikkien saatavilla.

Oppaan tarkoituksena on auttaa aloittavaa yrittäjää yritystoiminnan alkuun sukupolvenvaihdostilanteessa mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti. Oppaassa käsitellään sukupolvenvaihdoksen toteuttamistapoja ja verotusta henkilöyhtiössä.

Pelkästään Lapin alueella on arviolta noin 2000–3000 yritystä, joiden kohdalla omistajanvaihdos on edessä seuraavan kymmenen vuoden aikana. Oppaasta on hyötyä myös sidosryhmille, jotka työskentelevät mukana yritysten sukupolvenvaihdostilanteissa.

Toivoisin teidän vastaavan kyselyyn, jotta saisin koottua mahdollisimman kattavan analyysin oppaaseen.

Linkki

<https://link.webropol.com/s/tutkimuskysymykset2021>

Ystävällisin terveisin,

Maria-Kaisa Lauri

Liite 1. 2 (8) Tutkimuskysely yrittäjille

Yleiset kysymykset kaikille:

1. Millä toimialalla yrityksenne toimii?

- Maa-, metsä- ja kalatalous
- Teollisuus
- Rakentaminen
- Kauppa
- Kuljetus- ja varastointi
- Majoitus- ja ravitsemistoiminta
- Terveys- ja sosiaalipalvelut
- Muu, mikä?

2. Mikä on yrityksenne liikevaihtoluokka?

- 1-99 999
- 100 000-199 999
- 200 000-399 999
- 400 000-999 999
- 1 000 000-1 999 999
- 2 000 000-4 999 999
- 5 000 000 tai yli

3. Suunniteltteko sukupolvenvaihdosta / Onko sukupolvenvaihdos jo toteutettu?

- Suunnitelmissa, milloin mahdollinen vaihdos olisi ajankohtainen?
- Toteutettu, milloin?

Liite 1. 3 (8) Tutkimuskysely yrittäjille

Mikäli vaihtoehto: Suunnitelmissa, milloin mahdollinen vaihdos olisi ajankohtainen on valittu, on kysymykset tästä eteenpäin seuraavanlaisia:

1. Kuinka kauan olette suunnitellut sukupolvenvaihdosta?

Vastaus noin vuosina

2. Toteutatteko sukupolvenvaihdoksen:

Kauppana

Lahjana

Lahjanluonteisella kaupalla

Vaihtona

Perintönä

Vaiheittainen sukupolvenvaihdos

Ei tiedossa

3. Työskenteleekö jatkaja yrityksessä ennen sukupolvenvaihdosta?

Ei

Kyllä, kuinka kauan?

4. Kuinka kauan olette sitoutunut työskentelemään yrityksessä vaihdoksen jälkeen?

Asiaa ei ole mietitty

Vastaus noin vuosina

5. Koetteko työskentelyenne yrityksessä vaihdoksen jälkeen tärkeänä?

Kyllä

En

Muu, mikä?

Liite 1. 4 (8) Tutkimuskysely yrittäjille

6. Miten määrittelisitte työnne hiljaisen tiedon arvon työn jatkumisen kannalta?

Vastaus

7. Oletteko tietoinen mahdollisista huojennuksista verotuksessa?

Kyllä

En

Muu, mikä?

8. Oletteko muuttanut yritystoiminnan yritysmuotoa tai harkitsetteko sitä?

En ole muuttanut

Olen muuttanut, uusi yritysmuoto

Harkitsen asiaa, yritysmuoto

9. Millaisena koette sukupolvenvaihdosprosessin?

Sujuva, miten kuvailisitte prosessia?

Vaikea, miten kuvailisitte prosessia?

Muu, mitä?

10. Millaisia muutoksia ehdottaisitte sukupolvenvaihdosprosessiin?

Vastaus

11. Koetteko, että olette saanut hyvin tukea ja neuvoa sukupolvenvaihdosprosessissa?

Kyllä, mistä olette saanut neuvoa?

En

Muu, mikä?

Liite 1. 5 (8) Tutkimuskysely yrittäjille

12. Millaista tukea ja neuvoja toivotte saavanne?

Vastaus

13. Muita mieleenne tulevia asioita koskien sukupolvenvaihdosta?

Vastaus

14. Millaisia ohjeita haluaisitte antaa henkilöyhtiöiden omistajille, jotka suunnittelevat sukupolvenvaihdosta, tai joita sukupolvenvaihdos koskee tulevan 10 vuoden aikana?

Vastaus

15. Millaisia asioita pitäisitte tärkeänä käsitellä sukupolvenvaihdosta käsittelevässä oppaassa?

Vastaus

Mikäli kohdan 3 kysymyksen vaihtoehto Toteutettu, milloin: on valittu, on kysymykset tästä eteenpäin seuraavanlaisia:

1. Kuinka kauan ennen sukupolvenvaihdosta yrityksessä aloitettiin vaihdoksen suunnittelu ennen varsinaista vaihdosta?

Vastaus

2. Toteutettiin sukupolvenvaihdos:

Kauppana

Lahjana

Lahjanluonteisella kaupalla

Vaihtona

Perintönä

Liite 1. 6 (8) Tutkimuskysely yrittäjille

Vaiheittainen sukupolvenvaihdos

Ei tiedossa

3. Työskentelittekö yrityksessä ennen sukupolvenvaihdosta?

En

Kyllä, kuinka kauan?

4. Kuinka kauan edellinen omistaja työskenteli yrityksessä vaihdoksen jälkeen?

Ei työskennellyt

Vastaus noin vuosina

5. Koittekö edellisen omistajan työskentelyn yrityksessä vaihdoksen jälkeen tärkeänä?

Kyllä

En

Muu, mikä?

6. Suunnitteletteko siirtävänne yrityksenne sukupolvenvaihdoksena tuleville jälkipolville tulevaisuudessa, mikäli se on mahdollista?

Kyllä

En

Muu, mikä?

7. Miten määrittelisitte edellisen omistajan hiljaisen tiedon arvon työn jatkumisen kannalta?

Vastaus

Liite 1. 7 (8) Tutkimuskysely yrittäjille

8. Saattko sukupolvenvaihdoksessa huojennuksia verotuksessa?

Kyllä

En

Muu, mikä?

9. Oletteko muuttanut yritystoiminnan yritysmuotoa tai harkitsetteko sitä?

En ole muuttanut

Olen muuttanut, uusi yritysmuoto

Harkitsen asiaa, yritysmuoto

10. Millaisena koitte sukupolvenvaihdosprosessin?

Sujuva, miten kuvailisitte prosessia?

Vaikea, miten kuvailisitte prosessia?

Muu, mikä?

11. Millaisia muutoksia ehdottaisitte sukupolvenvaihdosprosessiin?

Vastaus

12. Koetteko, että olette saanut hyvin tukea ja neuvoa sukupolvenvaihdosprosessissa?

Kyllä

En

Muu, mikä?

13. Millaista tukea ja neuvoja olette saanut?

Vastaus

Liite 1. 8 (8) Tutkimuskysely yrittäjille

14. Muita mieleenne tulevia asioita koskien sukupolvenvaihdosta?

Vastaus

15. Millaisia ohjeita haluaisitte antaa henkilöyhtiöiden omistajille, jotka suunnittelevat sukupolvenvaihdosta tai sukupolvenvaihdos koskee noin 10 vuoden aikana?

Vastaus

16. Millaisia asioita pitäisitte tärkeänä käsitellä sukupolvenvaihdosta käsittelevässä oppaassa?

Vastaus

Liite 2. 1 (2) Asiantuntijakysely

Hei (asiantuntijan nimi)!

Tässä vähän taustatietoa opinnäytetyöstä ja siitä, miten se julkaistaan.

Opiskelen kolmatta vuotta Lapin ammattikorkeakoulussa tradenomiksi ja olen tekemässä opinnäytetyötä toimeksiantona Lapin Yrittäjille. Opinnäytetyöni aiheena on opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa. Opas on rajattu koskemaan henkilöyhtiöitä ja se toteutetaan sähköisenä julkaisuna Lapin Yrittäjien kotisivuilla, jotta se on helposti kaikkien saatavilla.

Oppaan tarkoituksena on auttaa aloittavaa yrittäjää yritystoiminnan alkuun sukupolvenvaihdostilanteessa mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti. Oppaassa käsitellään sukupolvenvaihdoksen toteuttamistapoja ja verotusta henkilöyhtiössä.

Pelkästään Lapin alueella on arviolta noin 2000–3000 yritystä, joiden kohdalla omistajanvaihdos on edessä seuraavan kymmenen vuoden aikana. Oppaasta on hyötyä myös sidosryhmille, jotka työskentelevät mukana yritysten sukupolvenvaihdostilanteissa.

Alla kysely, ja olen todella kiitollinen jokaisesta vastauksesta, jonka saan.

- Nimeä kolme tärkeintä asiaa, mitä yrittäjän tulee ottaa huomioon sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa?
- Nimeä kolme erilaista tahoa, jotka voivat tarjota yrittäjälle asiantuntijaneuvoja sukupolvenvaihdoksen suunnittelussa?
- Missä vaiheessa suunnittelua yrittäjän kannattaa olla yhteydessä näihin tahoihin?
- Osaatko kertoa, ovatko palvelut maksullisia?
- Nimeä kolme tärkeintä asiaa, mitkä ovat luopujan ja jatkajan kannalta tärkeimmät asiat verotuksen kannalta?

Liite 2. 2 (2) Asiantuntijakysely

- Nimeä kolme erilaista tahoa, mistä jatkavan yrittäjän kannattaa lähteä hakemaan rahoitusta?
- Nimeä kolme toimintaohjetta luopujan ja jatkajan kannalta talouteen liittyen?
- Viisi tärkeintä asiaa, millaisia asioita pidätte tärkeänä käsitellä sukupolvenvaihdosta käsittelevässä oppaassa?

Kiitos paljon vastauksista jo näin etukäteen!

Ystävällisin terveisin,

Maria-Kaisa Lauri

Liite 3. 1 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

OPAS
ALOITTAVALLE
YRITTÄJÄLLE
SUKUPOLVENVAIHDOSTILANTEESSA

HENKILÖYHTIÖT

Maria-Kaisa Lauri
2021

Liite 3. 2 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

SISÄLLYS

Sukupolvenvaihdos henkilöyhtiössä	04
Henkilöyhtiö	05
Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu	
Valmistautuminen sukupolvenvaihdokseen	06
Muiden perillisten huomioiminen	09
Liiketoimintasuunnitelma	10
Arvon määrittäminen	11
Rahoitus	12
Sopimukset ja testamentit	13
Sukupolvenvaihdoksen toteutustavat ja verotus	
Kauppa	14
Lahja tai lahjanluonteinen kauppa	15
Vaihto	15
Muu vastikkeellinen luovutus	16
Vaiheittainen sukupolvenvaihdos	16
Huojennussäännökset	17
Huojennuksen menettäminen	18
Sukupolvenvaihdoksen jälkeen	18

Liite 3. 3 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

Tämä henkilöyhtiöille suunnattu sukupolvenvaihdoksen opas on tehty opinnäytetyön toimeksiantona Lapin Yrittäjille.

Opas on koottu opinnäytetyön teoriaa hyödyntäen eri lähteistä, yrityksille suunnatulla kyselyllä ja asiantuntijakyselyllä.

Oppaan tarkoituksena on auttaa aloittavaa yrittäjää yritystoiminnan alkuun sukupolvenvaihdostilanteessa mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti.

Lapin alueen henkilöyhtiöille tehdyn kyselyn perusteella tietoa sukupolvenvaihdosta koskevista asioista tarvitaan enemmän. Kyselyn perusteella sukupolvenvaihdos miellettiin haastavaksi tiedonpuutteen vuoksi ja sillä, että mahdollista jatkajaa on vaikea löytää, etenkin syrjäseuduille. Myös talouteen liittyvää ohjeistusta kaivattiin, mm. veroneuvontaa ja rahoitusratkaisuja jatkajaa ajatellen.

Liite 3. 4 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

04

SUKUPOLVENVAIHDOS HENKILÖYHTIÖSSÄ

Sukupolvenvaihdos on ajankohtainen monissa suomalaisissa yrityksissä nyt ja lähivuosina. Sukupolvenvaihdoksessa yrityksen omistajuus siirtyy omistajan elinaikana tai hänen kuoltua toimintaa jatkavalle, yleensä perheenjäsenelle. Aina jatkajaa yritykselle ei löydy perhepiiristä tai lähisuvusta, jolloin vaihtoehtona voi olla yrityksen siirtäminen henkilöstölle tai etsiä jatkajaa yrityksen ulkopuolelta. Sukupolvenvaihdoksella tarkoitetaan siis myös jatkajaa, joka ei ole yrittäjän perhepiiristä, mutta on kuitenkin nuorempaa sukupolvea.

Pienten ja keskisuurten yritysten yritysmuodoksi soveltuu hyvin henkilöyhtiömuoto sen joustavuuden ja yksinkertaisuuden vuoksi. Henkilöyhtiömuoto onkin usein perheyritysten valitsema yritysmuoto. Yhtiömiehet voivat vapaasti sopia yhtiöosuuksista haluamallaan tavalla, sillä henkilöyhtiötä koskeva laki (AKYL) sisältää harvoja pakottavia säännöksiä. Tämä tekninen helppous ja tahdonvaltaisuus antavat henkilöyhtiössä hyvän perusta omistajanvaihdoksiin. Yhtiösopimusten muutosta varten tarvitaan kaikkien yhtiömiesten yksimielinen hyväksyntä.

Liite 3. 5 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

05

HENKILÖYHTIÖ

Henkilöyhtiöllä tarkoitetaan avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä, joissa kaksi tai useampi henkilö yhdessä yhtiösopimukseen perustuen harjoittaa elinkeinotoimintaa taloudellisen tarkoituksen saavuttamiseksi. Henkilöyhtiön perustaminen edellyttää rekisteröintiä kaupparekisteriin. Avoimessa yhtiössä on kaksi tai useampi yhtiömiestä, jotka vastaavat henkilökohtaisesti yhtiön veloista ja velvoitteista. Kommandiittiyhtiö poikkeaa avoimesta yhtiöstä siten, että kommandiittiyhtiössä on kahdenlaisia yhtiömiehiä, vastuunalainen eli komplementääri, joita on oltava ainakin yksi ja ääneton yhtiömies eli kommanditääri, joita on oltava myös ainakin yksi. Vastuunalainen yhtiömies vastaa yhtiön sitoumuksista henkilökohtaisesti, aivan kuten avoimen yhtiön yhtiömies. Äänettömän yhtiömiehen vastuu rajoittuu yhtiösopimuksessa osoitetun sijoitetun pääoman määrään. Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö ovat erillinen oikeushenkilö.

Liite 3. 6 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

06

VALMISTAUTUMINEN SUKUPOLVENVAIHDOKSEEN

Sukupolvenvaihdos on monipuolinen juridinen tapahtuma, jonka menettelyä ohjaa verotus. Sukupolvenvaihdos voi tulla kysymykseen yllättäen yrittäjän kuoleman jälkeen tai se voidaan suunnitella tarkasti vaiheittain ennen yrittäjän luopumista yritystoiminnasta.

Valmistautuminen sukupolvenvaihdokseen kannattaa aloittaa hyvissä ajoin ennen varsinaista vaihdosta, jolloin luopujalla on aikaa henkiseen irtautumiseen elämäntyöstään ja jatkajalla aikaa perehtyä yrityksen toimintaan.

Onnistuneen sukupolvenvaihdoksen suunnitteluun kannattaa varata aikaa vuosia. Jatkajan vastuun ottaminen liian nopeasti voi olla haitallista, koska valmiudet vastuunottamisesta eivät synny hetkessä. Haittaa voi aiheuttaa myös, mikäli vaihdosaika pitkittyy liikaa. Tärkeää sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa on, että jatkajalla on tarvittavaa taitoa, innostusta, aito halu ja motivaatiota yritystoiminnan jatkamiseen.

Liite 3. 7 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

07

Jatkajan tulee miettiä ennen sukupolvenvaihdosta seuraavia konkreettisia asioita, kuten millä omistusosuuksilla töitä jatketaan luopujan kanssa, miten mahdollinen lisärahoitus järjestetään, millaiset veroseuraamukset ovat ja milloin vaihdoksesta viestitään asiakkaille ja muille sidosryhmille. Jatkajan kannattaa selvittää myös, miten voisi vaikuttaa liiketoiminnan kannattavuuteen ja volyyymiin. Kannattaa huomioida myös liiketoimintaan liittyvä omaisuus, jota luopuja jatkajalle tarjoaa, onko jotain ylimääräistä tai puuttuuko jotain.

Jatkajan täytyy perehtyä yrityksen toimintaan perinpohjaisesti ja pyrkiä omaksumaan kaikki mahdollinen tieto yrityksen operatiivisesta toiminnasta ja yrityskulttuuriin liittyvistä tekijöistä. Hyviä tiedonlähteitä, joihin jatkavan yrittäjän kannattaa perehtyä ovat yrityksen tärkeät asiakirjat, asiakasrekisterit, tarjoukset, laatu järjestelmään liittyvät dokumentaatiot ja vastaavat.

Sukupolvenvaihdoksen suunnittelu kannattaa aloittaa hyvissä ajoin myös verotusta ajatellen. Pääasiassa verosuunnittelu koskee tuloverotusta, perintö- ja lahjaverotusta sekä varainsiirtoverotusta.

Liite 3. 8 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

08

Tuloverotuksessa on mahdollista saada sitova ennakkokannanotto kahdella eri tavalla. Ennakkokannanottoa voi pyytää Verohallinnolta tai keskusverolautakunnalta (KVL), mutta ei molemmista.

Ennakkotieto Verohallinnolta tarkoittaa sitovaa ilmoitusta siitä, miten kyseisessä tapauksessa verotus toimitetaan, mikäli verovelvollinen menettelee siten, kun hän on hakemuksessaan kertonut. Ennakkotieto annetaan määräajaksi, kuitenkin enintään verovuodelle.

Ennakkoratkaisu keskusverolautakunnalta tarkoittaa sitovaa ohjetta, miten Verohallinnossa verotus tulee toimittaa, mikäli ennakkoratkaisuun vedotaan. Hakemus on tehtävä ennen sen ajan päättymistä, jonka kuluessa veroilmoitus on määrätty annettavaksi.

Ennakkoratkaisua perintö- ja lahjaverotuksesta voidaan hakea Verohallinnolta. Lahjaveroa koskevaa ennakkoratkaisua voi hakea luovuttaja ja luovutuksen saaja. Ennakkoratkaisua perintöverotusta koskien voi hakea vasta perinnönjättäjän kuoleman jälkeen kuolinpesän osakas, puoliso (vaikka ei olisi kuolinpesän osakas) ja erityisjälkimmäisen saaja.

Sukupolvenvaihdokseen on saatavilla asiantuntijaneuvoja, joita kannattaa ehdottomasti käyttää jo vaihdosta suunniteltaessa. Tärkeimpiä tahoja, jotka näitä palveluja tarjoaa ovat talous- ja verojuridiikkaan perehtyneet juristit, tilitoimistot, tilintarkastusyhteisöt ja yrittäjäjärjestöt.

Liite 3. 9 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

09

MUIDEN PERILLISTEN HUOMIOIMINEN

Perintökaaren mukaan jokaisella rintaperillisellä on oikeus saada vähintään lakiosansa, joka on puolet kunkin rintaperillisen perintöosuudesta. Esimerkiksi kolmesta perillisestä yhden perintöosuus on 1/3 ja lakiosa 1/6. Yrittäjä voi testamentata loput, eli puolet esimerkiksi yritystoimintaa jatkavalle lapselle.

Mikäli perillisiä on paljon ja halutaan varmistaa yritystoimintaa jatkavan perillisen huojennuksen saaminen perintöveroon, voidaan se varmistaa testamenttimääräyksellä.

Perintö- ja lahjaverolaissa huojennuksen saaminen edellyttää vähintään 10 % yrityksen omistamiseen oikeuttavista osuuksista. Mikäli yritys testamentataan yhdelle perilliselle, niin perinnönjakoa kompensoidaan jakamalla muille perillisille muuta varallisuutta. Myös lesken avio-oikeus on huomioitava, mikäli sitä ei ole avioehtosopimuksella suljettu pois.

Liite 3. 10 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

10

LIIKETOIMINTASUUNNITELMA

Liiketoimintasuunnitelman laatiminen koskee jokaisen yrityksen perustamista. Ennen sukupolvenvaihdosta jatkajan on laadittava liiketoimintasuunnitelma, jota tarvitaan myös rahoitusta hakiessa.

Liiketoimintasuunnitelma kertoo yrityksen toimintasuunnitelmasta toteuttaa liikeideaa. Liiketoimintasuunnitelma auttaa hallitsemaan ja ohjaamaan päätöksentekoa, kehittämistä ja päivittäistä toimintaa yrityksessä. Liiketoimintasuunnitelmaa kannattaa päivittää säännöllisesti. Liiketoimintasuunnitelman tulee sisältää yrityksen lähtötilanne, markkinat ja kilpailutilanne, yrityksen tavoitteet ja strategiat, yrityksen eri toimintojen järjestelyt ja kehittämissuunnitelmat, taloudelliset laskelmat, tulevaisuuden riskien ja mahdollisuuksien arviointi.

Liite 3. 11 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

11

ARVON MÄÄRITYS

Perintö- ja lahjaverolaissa on säädetty, että perintönä, testamentilla tai lahjana saadun omaisuuden arvo on määrättävä sen hetkisen käyvän arvon mukaan. Käyvällä arvolla tarkoitetaan toisistaan riippumattomien osapuolten välisessä luovutuksessa käytettävää todennäköistä luovutushintaa.

Sukupolvenvaihdosta suunniteltaessa liiketoiminnan käyvän arvon määrittämisessä kannattaa käyttää ulkopuolista asiantuntijatahoa, jotta arvon määrittäminen on mahdollisimman totuudenmukainen.

Yhtiösopimuksessa ja luovutuskirjassa määritellään yhtiöosuuden saajan oikeus yhtiön varoihin sen käyvän arvon määrittämisen perusteella. Kommandiittiyhtiön äänettömällä yhtiömiehellä oikeus yhtiön varoihin on yleensä sijoittamansa pääoman määrän verran ja vastuunalaisen yhtiömiehen oikeudet määräytyvät suhteellisina osuuksina jäljelle jäävään nettovarallisuuteen yrityksessä. Myös vastuunalaisen yhtiömiehen yksityistilin saldo vaikuttaa osuuksiin ja se, mitä luovutuksen yhteydessä niistä sovitaan.

Liite 3. 12 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

12

RAHOITUS

Sukupolvenvaihdoksessa kustannusten minimoiminen ja rahoituksen järjestäminen ovat yksi keskeisistä asioista, jotta sukupolvenvaihdos saadaan toteutettua. Sukupolvenvaihdoksen yhtiöosuuden siirrolla jatkajalle on paljon vaikutusta tarvittavan kokonaisrahoituksen määrään. Esimerkiksi kauppana toteutetussa sukupolvenvaihdoksessa kauppahinta voi nousta todella suureksi, jolloin tarvitaan rahoitusta. Lahjana tai perintönä siirtyvän omaisuuden rahoituksen tarve on pienin, mutta ei kuitenkaan poista verovelvollisuutta kokonaan. Lahja- ja perintöveron määrä voi laskea huomattavasti, mikäli siihen sovelletaan sukupolvenvaihdoshuojennusta.

Tahot, mistä jatkajan kannattaa lähteä rahoitusta selvittämään on esimerkiksi Finnvera, Business Finland, ELY-keskukset, liikepankit, yksityiset henkilösijoittajat tai luopuja.

Liite 3. 13 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

13

SOPIMUKSET JA TESTAMENTIT

Kauppa- tai lahjakirjan lisäksi yhtiösopimus tulee päivittää ajan tasalle. Kun osakas henkilöyhtiössä vaihtuu, on myös yhtiösopimus päivitettävä ajan tasalle, koska siinä määritellään osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet yhtiötä kohtaan.

Muita päivitettäviä asiakirjoja ovat muun muassa testamentti, avioehto ja edunvalvontakirja.

Testamentilla yrittäjä voi esimerkiksi testamentata omaisuutensa perillisten lakiosuuksien jaon jälkeen esimerkiksi yhdelle lapsistaan, joka on halukas jatkamaan yritystoimintaa. Testamenttia on hyvä muistaa päivittää säännöllisesti. Avioehdolla voidaan rajata puolison avio-oikeutta toisen omaisuuteen. Ilman avioehtoä ositettavaan omaisuuteen avioeron tai kuoleman jälkeen kuuluu yksin tai yhdessä puolison kanssa omistama yritys.

Edunvalvontakirjalla voidaan varautua yllättävien tilanteiden, esimerkiksi onnettomuuden tai sairauden varalta yritystoiminnan jatkuvuuteen. Yrittäjä saa itse määritellä, kenelle antaa valtuudet ja missä asioissa antaa valtuutetun toimia hänen puolestaan. Edunvalvontavaltuus voi olla myös määräaikainen.

Liite 3. 14 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

14

SUKUPOLVENVAIHDOKSEN TOTEUTUSTAVAT JA VEROTUS

Vaihtoehtoja yhtiöosuuden siirtämisestä toiminnan jatkajalle ovat kauppa, muu vastikkeellinen luovutus, lahja, vaihto tai perintö.

OMISTUSKAUPPA

Omistuskaupassa jatkaja ostaa luopujan yrityksen omistuksen, jolloin kaupan kohteena on henkilöyhtiön yhtiöosuudet. Vastuunalaisen yhtiömiehen, sekä äänettömän yhtiömiehen yhtiöosuudet ovat erillisesti luovutettavissa oleva varallisuuskokonaisuus. Yhtiömiehet voivat luovuttaa yhtiöosuutensa, jolloin yhtiöosuuden saaja liittyy yhtiön osakkaaksi. Yhtiöosuuden luovutukseen vaaditaan kuitenkin muiden yhtiömiesten suostumus, ellei yhtiösopimuksessa ole toisin sovittu. Avoimessa yhtiössä yleensä kaikki yhtiömiehet myyvät samanaikaisesti osuutensa yrityskaupassa. Kauppa kommandiittiyhtiön osalta kohdistuu yleensä vastuunalaisten yhtiömiesten osuuksiin. Vasta, kun kaikki henkilöyhtiön vastuunalaisten yhtiömiesten yhtiöosuudet ovat kaupan kohteena, saavutetaan sukupolvenvaihdoksen tarkoitus, koska muutoin ostaja ei saa yritykseen kontrollia, joka mahdollistaisi päättää yrityksen asioista.

LIIKETOIMINTAKAUPPA ELI SUBSTANSSIKAUPPA

Liiketoimintakaupassa myyjänä on yritys, eli avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö, jolloin jatkaja ostaa luopujan yrityksen liiketoiminnan ja siihen sidotun omaisuuden. Kaupan kohdetta voidaan myös rajata tarvittaessa yksilöllisesti.

Liite 3. 15 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

15

LAHJA TAI LAHJANLUONTEINEN KAUPPA

Sukupolvenvaihdoksessa vanhemmat eivät välttämättä halua periä täyttä hintaa yrityksen käyvästä arvosta lapsiltaan, jolloin sukupolvenvaihdos voidaan toteuttaa esimerkiksi:

Lahjanluonteisena kauppana, jolloin

- Kauppahinta on vähintään 75 % käyvästä hinnasta, jolloin ei peritä lahjaveroa.

Lahjanluonteisena kauppana, jolloin

- Kauppahinta on yli 50 %, mutta alle 75 % käyvästä hinnasta, jolloin lahjavero määrätään, mutta sitä voidaan huojentaa, jolloin lahjaveroa ei peritä. Kyseessä on täyshuojennus.

Lahjanluonteisena kauppana, jolloin

- Kauppahinta on 50 % tai sen alle käyvästä hinnasta, jolloin lahjavero määrätään, mutta sitä voidaan osaksi huojentaa. Kyseessä on osittainen huojoennus.

Vastikkeeton luovutus, eli lahja.

VAIHTO

Henkilöyhtiön yhtiöosuus voidaan luovuttaa vaihtona, jolloin luovuttaja saa vastikkeena jotain muuta, kun rahaa. Mikäli vaihdetut omaisuuserät ovat eriarvoisia, eikä eroa korvata välirahalla, voidaan katsoa vaihdon liittyvän lahjaan. Lahjaosuus kuuluu lahjaverotuksen piiriin ja siitä ei suoriteta varainsiirtoveroa.

Liite 3. 16 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

16

MUU VASTIKKEELLINEN LUOVITUS

Mikäli luopuja saa jotain rahanarvoista etuutta, esimerkiksi velasta vapautuminen tai vapautuminen negatiivisen yksityistilin maksamisesta takaisin yhtiölle. Tästä voi aiheutua luopujalle veronalainen luovutusvoitto, joka on veronalaista pääomatuloa. Negatiivisella yksityistilillä tarkoitetaan tilannetta, jolloin yhtiömies on nostanut varoja yhtiöstä enemmän, kuin häneltä tulo-osuuksina on verotettu, ellei negatiivisuus johdu yhtiön tekemistä tappioista. Yhtiömiehen negatiivinen saldo lisätään luovutusvoittoon, jotta se ei jää verottamatta. Yhtiömies voi välttyä luovutusvoiton lisäykseltä tekemällä lisäsijoituksen yhtiöön negatiivisen saldon verran tai sitoutumalla maksamaan negatiivisen saldon yhtiölle ja se kirjataan saatavaksi yhtiön kirjanpitoon.

VAIHEITTAINEN SUKUPOLVENVAIHDOS

Vaiheittain tapahtuvaan sukupolvenvaihdokseen sovelletaan perintö- ja lahjaverolain lahjojen kumulointia koskevaa sääntelyä. Kumuloitaessa otetaan huomioon kaikki lahjat samalta antajalta päivälleen viimeisen kolmen vuoden ajalta. Vaiheittain saatujen lahjojen summasta määrätään lahjavero, josta vähennetään vero, mikä on maksettu aikaisemmin saadusta lahjasta. Mikäli saatujen lahjojen välillä on yli kolme vuotta, ei lahjoja kumuloida.

Liite 3. 17 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

17

HUOJENNUSSÄÄNNÖKSET

Verolainsäädännön sukupolvenvaihdoshuojennuksista voi hyötyä sekä luopuja, että jatkaja, mikäli omaisuuden siirto toteutetaan kauppana. Lahjana tai perintönä siirtyvän omaisuuden sukupolvenvaihdoshuojennus kohdistuu vain jatkajalle, koska luovuttaja ei saa siirrossa vastiketta. Lahjana tai lahjanluonteisella kaupalla siirtyneestä yhtiöosuudesta maksettava lahjavero voidaan huoventaa kokonaan tai osittain perintö- ja lahjaverolain 55 §:n mukaan.

Edellytykset osittaiseen huojenukseen:

- Saatu omaisuus on yritys tai osa siitä
- Luovutuksen saaja jatkaa yritystoimintaa
- Huojennettavan veron määrä on yli 850 euroa
-

Edellytykset täyteen huojenukseen:

- Saatu omaisuus on yritys tai osa siitä
- Luovutuksen saaja jatkaa yritystoimintaa
- Luovutuksen saaja maksaa yhtiöosuuden käyvästä arvosta yli 50 prosenttia

Huojennusta koskeva pyyntö on oltava ennen lahjaverotuksen toimittamista Verohallinnolla.

Liite 3. 18 (18) Opas aloittavalle yrittäjälle sukupolvenvaihdostilanteessa, koskien henkilöyhtiöitä

18

HUOJENNUKSEN MENETTÄMINEN

Lahjan saajan on sitouduttava jatkamaan yritystoimintaa yrityksessä heti luovutuksen jälkeen. Yritystoiminnan jatkumisen viivästys katsotaan hyväksytyksi, ilman huojennuksen menettämistä tilapäisen esteen vuoksi. Yritystoimintaa on kuitenkin jatkettava heti esteen lakattua, viimeistään noin vuoden kuluttua lahjoituksesta. Lahjan saaja ei saa luovuttaa yli puolta yhtiöosuudestaan seuraavaan viiteen vuoteen, jotta ei menetä huojennusta. Mikäli huojennuksen menettää, peritään myönnetty huojennus takaisin korotettuna 20 prosentilla.

SUKUPOLVENVAIHDOKSEN JÄLKEEN

Kun osakas henkilöyhtiössä vaihtuu, on myös yhtiösopimus päivitettävä ajan tasalle, koska siinä määritellään osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet yhtiötä kohtaan. Jatkajan, eli uuden yhtiömiehen on tärkeää muistaa, että mikäli hän on saanut sukupolvenvaihdoshuojennusta ja luovuttaa yhtiöosuudestaan yli puolet ennen viiden vuoden määräaika, menettää hän myönnetyn huojennuksen, joka peritään takaisin korotettuna 20 prosentilla.